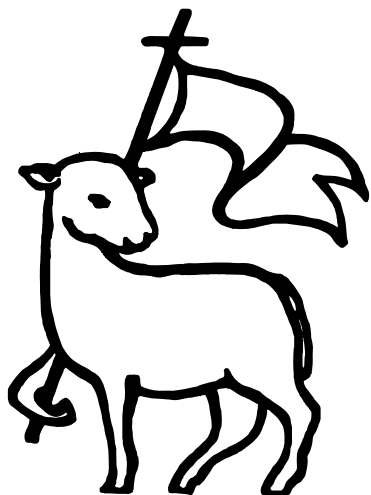

nové bratrské listy

2005/I

*Radujte se,
že vaše jména jsou zapsána v nebesích.*

z obsahu:

Stvořitel za nás prosí
Co křesťané dostávají - pokoj
Víra a světová náboženství
Kapitoly z dějin protektorátu
Misie JB k Čerokézům
První albánská Hesla
Zprávy ze seniorátu
Hrst postřehů z USA
Příloha: Bratr Jan Jafet
O původu jednoty (1)
Ráj srdce

obsah

biblická úvaha

Stvořitel za nás prosí (*J. Polma*)

co křesťané dostávají

1. Jsme ospravedlnění, máme pokoj

(*H. Jalušková*)

světová náboženství

Hledání víry a světová náboženství

(*D. Sommers*)

dějiny

Kapitoly z dějin protektorátu

1. Prezident v Berlíně (*J. B. Uhlíř*)

Leontina Mašínová (*J. Polma*)

Krátké kalendárium (*Veritas*)

unitas Fratrum

Misie JB k Čerokézům - I. Stezka slzí

(*D. Crews a R. Starbuck*)

První albánská Hesla (*D. Weller*)

naš seniorát

Potštejn 2004 (*D. Vacovský*)

Zpětné protínání (*J. Kouba*)

Za br. Martinovským (*B. Kejř*)

Z dopisu biskupa H. Schlimma

ekuména

První prosinec je "Světový den AIDS"

Veritas zve

čtenáři čtou a píší

Hrst postřehů ze Spojených států

(*P. Hejzlar*)

příloha

Jan Jafet - O původu jednoty 1 (*J. Just*)

ráj srdce

připravuje *M. Matouš*

Nové Bratrské Listy 7. ročník (2005)

Tento církevní časopis pro své členy a přátele vydává OCHRANOVSKÝ SBOR při ČCE v Praze,

Adresa: Hálkova 5, 120 00 Praha 2

tel: 224 941 870

e-mail: uf.praga@netforce.cz

Registrováno pod zn. MK ČR E 12555

editorial

Vážení čtenáři,

s překvapením si uvědomuji, že začínáme 7. ročník vydávání našeho časopisu... Když jsme s tímto počínem začínali, chtěli jsme vyjadřovat, že ani po rozdělení v Jednotě bratrské ta naše menšina nerezignuje, ale chceme pokračovat co nejvíce ve standardním církevním životě a prostřednictvím časopisu se vzájemně informovat, přinášet biblická slova povzbuzení, podněty pro svůj duchovní život a poučení ze světa i z historie. Ne všechno se daří tak, jak jsme si představovali. Ale těší nás, že časopis má být nevelký, ale věrný okruh přispěvatelů i čtenářů.

Také v tomto ročníku se budeme setkávat s pravidelnými rubrikami a několika řadami článků: *Co křesťané dostávají* (úvahy nad Ř 5 od ses. H. Jaluškové), o *Světových náboženstvích* (br. D. Sommers z USA), 60. výročí konce 2. světové války je podnětem pro seriál *Kapitoly z dějin protektorátu* (br. J. B. Uhlíř). Sestra M. Ulrichová zpracovává z publikace o dějinách Jednoty bratrské v Americe oddíl o misii Jednoty k Čerokézům. I letos nabízíme zvláštní přílohu - část spisu bratra Jana Jafeta *O původu Jednoty*, dodnes nepublikovaný text. A bude záležet i na vás, jaké další materiály budeme mít k dispozici!

Stále ještě žijeme pod dojmem ničivého zemětřesení, které zasáhlo především jihovýchodní Asii. Pravda, to první zděšení, ale i touha pomoci z velké části pominuly. Vlna solidarity opadla jako ta vlna tsunami... pamatujme však na postižené dále. Biskup z Colomba na Srí Lance pověděl, že obnova ekonomiky a znovu vybudování infrastruktury zabere asi 4 až 5 let, ale potřeba vnitřního uzdravení bude přetrvávat u postižených celý život. Ano, tak to bývá, že ty materiální věci se dají mnohdy nahradit, dokonce postavit lépe - ale ty rány v duši zanechávají hluboké jizvy. Což platí i za jiných okolností. Ať je nám blízko ten velký a mocný Lékař těla i duše!

S bratrskými pozdravy

Bohumil Kejř

biblická úvaha

Spasitel za nás prosí

Já jsem však za tebe prosil, aby tvá víra neselhala... (Lukáš 22,31.32)

Máme pro letošní rok velmi povzbuzující heslo, které nás zve k víře a naději, že máme v nebesích toho nejlepšího přímlovce: našeho Spasitele a Pána, Ježíše Krista. Smíme jít do dalšího prostoru času s vědomím, že nás nese přímlova Páně. Heslo roku jistě nepřijímáme jako nějaký křesťanský horoskop, ale jako slovo pro různé příležitosti a různá hnutí myslí. Různé události přijdou, budeme se muset s nimi vyrovnávat, reagovat na ně - a k tomu máme výzvu: včas pohleď na Krista! Nezapomeň na něj!

Někdo by si mohl při čtení toho hesla myslet: nic se nemůže stát, když jsme zaštiťeni přímlovou Kristovou. Proplujeme celým novým rokem jako ledoborec, všechno zlé a nepříjemné rozrazíme, poplujeme bez námahy a rizika, bude nám fajn! Není třeba se ničeho bát!

Někdo by však naopak mohl říci: to nás ale čekají velmi nepříjemné věci, kdovíjaké strasti a ohrožení, když se za nás musí Kristus přimlout, aby nezhylna naše víra. To se pěkně zapotíme, vypláceme mnoho slz i když nám Kristus bude krýt svými přimlovami záda. Bude to těžký rok!

Právě proto, že Boží slovo - a tedy ani heslo roku - není žádná předpověď, ale pomoc pro naši orientaci, neměli bychom uvažovat ani jedním z těch dvou naznačených směrů. Jistě budou dny dobré i dny méně dobré. Na nás záleží, jak to dobré i nedobré budeme přijímat. Jak budeme chtít vše zvládat - sami nebo s Kristem. Je tedy dobré na začátku roku se zamyslet nad nabízeným slovem Páně.

Nejprve nepřehlédněme, že bylo pověděno ve velmi zvláštní souvislosti: Pán Ježíš se svými učedníky slaví velikonoční hod beránka na paměť Hospodinova vysvobození izraelského lidu z egyptského otroctví. Je to slavnost přední důležitosti pro Boží lid. Je to připomínka, že spása přichází od Hospodina. A pak se stává pro učedníky něco zcela nového: Pán Ježíš vstupuje do role Beránka Božího, který snímá hřích světa. On se obětuje, jeho tělo a krev se stane znamením spásy. Nová smlouva zpečetěná krví Beránka Božího vstupuje v platnost. - A teď si všimněme kontrastu: ...mé tělo se za vás vydává... a ...můj zrádce je se mnou u stolu. Dobrovolná oběť a zrada.

Nepřekvapí nás, že se učedníci po těch šokujících slovech označení zrádce mezi sebou dohadují, který z nich je ten, kdo to učiní. My bychom na jejich místě neudělali vůbec nic jiného. V tu chvíli bychom všechny kolem sebe podezírali, vždyť Ježíš není zvyklý takovým způsobem žertovat. Ví, co říká. A v tomhle rozčilení najednou dojde k jakémusi zkratu: to dohadování o možném zrádci se změní v dohady, kdo z nich je největší - nejlepší učedník. Ježíš, který jim právě řekl, že se obětuje, že prolíje svou krev i za ně všechny bez rozdílu, že bude zabít - najednou stojí stranou jejich zájmu. Hádají se o svou důležitost. Ježíš jim musí vysvětlit v čem je pravá velikost: v pokorné nevypočítavé službě!

Nejvíce známe ze všech učedníků podle podání evangelistů Petra. Je bystrý a je i sebevědomý, ve své lásce k Ježíši. Asi v tom sporu o prvenství nezůstal pozadu. A právě k němu se Pán Ježíš obrací: všechno sebevědomí a sebeocení je velmi problematické. Ať chceme nebo nechceme, přichází tříbení. V nejrůznějších podobách. Základy víry a věrnosti se otřásají jednou pro ohrožení, pro bolest a strádání, jednou z blahobytu, mnohdy pro maličkosti. Z „vážných“ důvodů i pro nic za nic. Já jsem však za tebe prosil, aby tvá víra neselehala. I když člověk velmi zklame, i když zapře svou víru, má prostor k návratu. Může se vrátit ze svých bludných cest - Kristova modlitba k tomu přímo vybízí a napomáhá návratu. A učedníci budou mít brzy „důvod“ ke ztrátě víry, přijde veliký zvrat. Ten, o kterém vyznávali, že je Boží Syn, kterého viděli jak uzdravuje různé nemoci, křísí mrtvé, poroučí živlům... bude zavražděn.

Petr myslí, že je nadbytečná Ježíšova prosba za něj, on je přece ochoten jít s Ježíšem i do vězení a na smrt. V jiné evangelijní zprávě dokonce říká: i kdyby všichni od tebe odpadli, já nikdy ne!

Proč říká Pán Ježíš výslovně Petrovi, že za něj prosil, aby jeho víra neselehala? Smíme si přivlastnit tuhle „protekcí“? Promluvil k Petrovi, protože je Petr „mluvčí“ apoštolů, nebo proto, že on za chvíli svého Mistra třikrát zapře? Že to on nejvíc potřebuje? - Pak je to ovšem prosba i za nás - jak velice bychom mohli na sebe žalovat svému Pánu, jak velice se nám nedaří vždycky „křesťansky“ obstát... Potřebujeme obnovu víry, znovu-probuzení... Naše víra selhává, a proto se držíme slova pověděného Petrovi před jeho zapřením jako zaslíbení. I když na nás není spolehnutí - na Pána Ježíše ano! Co můžeme bez něho? Co jsme bez něho? Já jsem však za tebe prosil, aby tvá víra neselehala...

Co je selhání víry? Může jít o dočasné selhání, může však jít i o úplnou ztrátu víry (tak překládají Kraličtí nezhylnula) v důsledku tříbení - zkoušky, pokušení, svádění. Může jít (1) o pokušení dokonalosti: Petr jistě myslel zcela vážně a upřímně, že je ochoten jít s Ježíšem i do vězení a na smrt, je přesvědčen, že i kdyby všichni odpadli, já ne... Jeho nový život, který Ježíš probudil, přece nemůže zkolabovat, nemůže se zhroutit!! - Ještě že Petr po svém zapření, po zakokrhání kohouta, když mu vyhrkly slzy lítosti do očí, ještě že zachytil pohled svého Pána. Mohl se upamatovat na jeho předpověď o trojím zapření, ale mohl se upamatovat i na jeho slovo: Já jsem však za tebe prosil, aby tvá víra neselehala... Možná mu vědomí Ježíšovy přimluvy zachránilo život - že neskončil podobně jako Jidáš sebevraždou pro své selhání.

Pokušení, tříbení může být i (2) ve ztrátě smyslu víry: Uvědomme si jedno: učedníci pro Ježíše všechno opustili (Lk 18,28, Mt 19,27), předpokládali tedy, že to má nějaký smysl, že jejich ztráta bude něčím kompenzována - vyvážena - či převážena, dokonce to jednou vyslovili: když mluvil Ježíš o nesnadnosti bohatých vejít do Božího království, říkají: my jsme všechno opustili, co tedy budeme mít? Všechno „dali“ Ježíši, všeho se vzdali pro Ježíše, - a on se nechá zabít!! Všechno jejich obětování je najednou zbytečné, pro nic, není jeho učení podvod na učednících? Nevyplněné, nepravdivé slibování? Přivedl je na mizinu! Nemají nic a nemají už ani svého Pána! Tohle je šok velikonoc, než přijde vzkříšení. V tomto stavu šoku je dodnes mnoho lidí: Bůh neuzdravuje nemoci,

nezastává se ukrivděných, netrestá všelijaké zločince - násilníky a ekonomické podvodníky, neochrání před živelnými pohromami... (Ve velmi podivném kontrastu je vánoční zvěstování andělské: na zemi pokoj mezi lidmi... Bůh v nich má zalíbení - a proti tomu hromady mrtvol v oblasti Indického oceánu, mnoho dětských obětí mezi nimi... mnoho nařikání, traumat na celý život, nepopsatelná bolest...)

„Na co je Bůh?!“ křičí víra, která zkolabovala, selhala, zhynula, která nemá výhled...

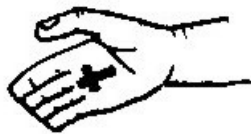
Vidíme a posuzujeme životy své i lidí ostatních omezeně, ve viditelném prospěchu, dokud „neprožijeme“ vzkříšení, dokud se Kristovo zmrtvýchvstání nestane součástí našeho života. Přirozené představy o životě nás vedou jen k naší smrti. Jestliže neumíme reálně počítat s nebeským královstvím, pak je pro nás hlavní zdraví, život, životní úroveň... Zdraví, život jsou jistě vzácné dary hodné nejvyššího opatrování - ale přitom platí Ježíšovo: co prospěje člověku, kdyby celý svět získal, ale své duši uškodil...? Vzpomeňme, jak šli mnozí misionáři z Ochranova vstříc „smrti“ v neznámu... Šli tam pro Krista... John Wesley vzpomíná, jak ho při hrozném bouři na moři ti Moravané překvapili svým pokojem: vůbec neměli strach ze smrti, protože věděli, že jejich život je v Božích rukou, ten život časný i věčný, případná smrt by pro ně nebyla ztrátou - odešli by ke svému Pánu do plné radosti a pokoje ... domů. Byla to naivita nebo dětská víra, dětsky důvěřivá víra, kterou chce Ježíš? Nebudete-li mít víru jako děti, nevejdete do Božího království...

Pokusme se o jakési podobenství: z krásného výletu do přírody, z cizí země, od svých přátel nebo z těžké práce, starostí, trampot přijdete domů mezi ty, které milujete, kteří milují vás. Obklopuje vás láska, může v ní odpočívat... I takhle můžeme vidět přechod ze života tady a teď do života v Božím království s Kristem. On se už teď za nás přimlouvá, a všechno pro to udělal, abychom tuto cestu domů neztratili - abychom tuto cestu nezapomněli...

Nevíme, jakým třibením budeme čelit, jaká pokušení k nám přijdou v nastávajícím roce. Přijdou-li, nestavme se proti nim jen sami ve své síle, upamatovávejme se na prosby Páně. Já jsem však za tebe prosil, aby tvá víra neselhala... (nezhynula).

Co je prosba? To je pokoření se za někoho u někoho mocnějšího - to je prosba o pomoc. Prosba je pokoření se za někoho u někoho, kdo je v právu - to je prosba za odpuštění... Ježíš prosí, Pán prosí za své učedníky, Král za své poddané. Stvořitel bojuje za své stvoření.

Ježíš ve svém pokoření za druhé nejen prosil, ale dokonce šel až na smrt... Tak veliká je jeho láska. Tak velkou lásku smíme zažívat v otevírajícím se roce (a nejen v něm). Na takovou lásku smíme spoléhat, i když se nám letos (a kdykoliv jindy) nebude dařit... Ta láska je s námi, protože je zpečetěná jako nová smlouva krví Kristovou.

Jiří Polma

co křesťané dostávají

V letošním seriálku zamyšlení nad biblickými texty se chceme obrátit do slavné 5. kapitoly z dopisu apoštola Pavla do Říma. Je zbytečné dodávat, že na tomto místě se mnoho lidí setkalo s podstatným Božím oslovením a na jeho základě poznali nové věci, které Pán Bůh nabízí, chopili se jich a změnili svou životní orientaci... Bude jistě užitečné si připomenout řadu skutečností, které věřící lidé mohou získávat, čím může být jejich život naplněn.

1. Jsme ospravedlněni, máme pokoj

Když jsme tedy ospravedlněni z víry, máme pokoj s Bohem skrze našeho Pána Ježíše Krista. (Ř 5,1)

Stačí abychom otevřeli domovní dveře a jsme ve světě. Většinou lhotejném, hekticky spěchajícím nebo od ničeho k němu jdoucím. Ve světě nás přehlízejícím. A přece má Pán Bůh tenhle svět rád. Lidé chtějí žít dobře a šťastně. Náš současník ví, že jsou určité věci, které ho drží, motivují jeho jednání. Myšlenky, vztahy, lidé. Neví ale, proč by se měl otvírat nějaké abstraktní moci, přijímat omilostnění, ospravedlnění. Chtěl by žít pokojně a vyrovnaně, je však nespokojený. Většinou je slušný a snaží se být i spravedlivý a přesto se potácí mezi závistí, nenávistí, zradou a lží.

Něco tu není v pořádku. Vidíme porušený vztah k Bohu, jehož následkem je i porušený vztah k člověku.

„Když jsme tedy ospravedlněni z víry, máme pokoj s Bohem skrze našeho Pána Ježíše Krista.“ To je verš těžkého kalibru. Ospravedlněn může být ten, kdo před tím něco provedl, provinil se a je souzen.

V podstatě ano, na počátku byla smlouva Hospodina s člověkem: Abraham byl vyzván k odchodu z vlasti do země kenaanské. Abraham Hospodinu uvěřil a šel. Pán Bůh se zavázal, že jej bude chránit. A to nejen jeho samotného, ale i další generace, potomstvo tělesné i duchovní. Dá mu zaslíbenou zemi, otevře slíbenou budoucnost.

Tuto smlouvu měli Abrahamovi lidé zachovávat asi tak, jako měl Adam střežit ráj. Zachovávat smlouvu, být Bohu odpovědný a svým způsobem s ním spolupracovat na pokojném životě v dobrém světě. To je ten základní vztah našeho bytí: Bůh - člověk a člověk - Bůh. Leč vzápětí dochází k narušení tohoto vztahu a tím narušením je hřích. Hřích - toto slovo je odvozeno od slovesa s významem „minout cíl“. Uhnout od pokojné kooperace Stvořitele se stvořením.

Hřích je podle 1. Mojž. 4,7 součástí lidské existence. Člověk přestává Bohu důvěřovat, padá od důvěry k nevěře. Pak je tu hned následek - i vztah k bližnímu je zničený, jako u Kaina a Abela. Vykveté samolibost, závist a rychlé řešení.

Hospodin však přesto nenechává hříšníka naprosto padnout a zabloudit v bezcílných labyrintech. Chce znovu ustavit svůj řád, napravit vztah mezi sebou a člověkem. Chce vést své stvoření k dobrému cíli. Vede proces, který směřuje k nápravě, stává se Soudcem a k našemu velkému štěstí je tento Soudce rovněž Pomocníkem schopným

zasáhnout a člověkem zatrást. Vzpomeňme na apoštola Pavla, jenž byl ještě jako Saul u Damašku obklíčen světlem, z jehož zjetí nelze prchnout. Je osloven, volán k obratu.

Bůh soudí milostivě, chce aby se k němu člověk vrátil a narušený vztah byl napraven. Aby došlo k usmíření a opět byl blízko dobrý cíl, šalom, pokoj. Tak, jako byl na počátku. Aby opět fungovala smlouva Pána Boha s lidmi. On natahuje svou ruku člověku k pomoci a jde ještě dál. „Neboť tak Bůh miloval svět, že dal svého jediného Syna...“, říká evangelista (J 3, 16). Nejsme souzeni za své útky - v tom spočívá milost Boží. Místo nás je souzen Ježíš, odsouzen a mocí Boží lásky vytažen ze smrti.

Skrze našeho Pána Ježíše Krista máme pokoj - šalom s Bohem. „Ráj se opět otvírá...“ jak zpíváme ve vánoční písni. Platí milost a v ní je dána člověku i celému stvoření budoucnost. Proto možná se stala nadějí i pro ty pozemsky odsouzené - mohou dostat milost.

Platí milost. Je blahoslavenější dávat než brát. Je-li kde na světě přemožen zákon „něco za něco“ milostí, tam se reálně zatřpytí pokoj Boží, šalom, Boží království, nová a spravedlivá skutečnost - to úžasné, to Boží.

Abrahamovsky věrme, důvěřujeme a jdeme v Ježíšových stopách. Vycházejme z těch svých domovních dveří s otevřeným srdcem a nachystaným chtěním jít s člověkem do světa. Třeba mu pomůžeme zvednout se od země, když klopýtne, nebo mu jen tak budme bližním. Pokusme se jít Ježíšovu cestu lásky. Budme připraveni na záblesky šalomu - pokoje s Bohem, Božího království.

Ostatné má být mezi námi. Vidíme je?

Hana Jalušková

světová náboženství

Hledání víry a světová náboženství

Když se jako křesťanští věřící v neděli shromažďujeme k bohoslužbám, připomeňme si, že právě v ten den se křesťané shromažďují a poklekávají na místech jako jsou hliněné chýše v Africe, dřevěné modlitebny v kanadské tundře, majestátní katedrály v Praze či malá probuzenecká stanová shromáždění na jihoamerickém venkově, aby přijali živly chleba a vína při Svaté Večeři Páně... Je to působivý obraz rozsáhlého množství Kristových následovníků, kteří, ve vši své rozmanitosti, tvoří pestrou mozaiku z různých barev a shromažďují se, jako by měli vytvořit ten pravý obraz samotného Krista.

Zatímco zobrazujeme rozmanitost Kristova těla - církve, je nám připomínáno širší společenství Božích následovníků. Vezměte třeba židy z Jemenu - muže tmavé pleti, sedící naboso se zkříženými nohama na zemi, zavinuté v modlitebním šálu, jaký nosili jejich praotcové na poušti. Modlí se a při recitaci Tóry se kolébají vzad a vpřed jako jezdci na velbloudech, čímž nevědomky následují staletími zděděnou formu - z dob, kdy jejich otcům bylo zakázáno jezdit na zvířatech pouští, a tak vyvinuli tuto modlitební praxi jako

náhradu. Nebo si představte muslimského chlapce z New York City, který chodí do školy převážně s ne-muslimy. O Ramadanu nebude od východu do západu slunce požívat žádné jídlo a dá pozor, aby mu při hodině plavání voda nepronikla do úst. Kromě toho, o polední přestávce si věrně, na pár okamžiků, sedne stranou, aby mohl tiše, s tváří obrácenou k Mekce, odrecitovat pár veršů z Koránu. Nebo si představte Zenového mnicha v Japonsku, jak sedí osm hodin nehybně v lotosové pozici, medituje a hledá, s intenzivním ponořením, jádro Budhovy podstaty, která leží nejen v centru jeho bytosti, ale v celé jeho existenci.

Jak zvláštní a přitom nádherné je toto společenství Božích následovníků v každé zemi, když pozvedají své hlasy, neslučitelnými způsoby, k Bohu všeho živého. Jak je vnímán shůry tento hluk vážného hledání a věrné oddanosti? Jako zmatek, nebo se ty tóny rozličných náboženství mísí v neobvyklou nadpozemskou harmonii? Spisovatel Huston Smith se ve svém díle Světová náboženství ptá: “Existuje jedna ústřední víra, nebo jen jednotlivé součásti, které se podílejí na jejím zdůraznění a ozvěně, i když nezpívají společný refrén z plných plic?” Nevíme. Vše, co jako křesťanští věřící můžeme dělat, je pozorně a s plným soustředěním postupně naslouchat každému hlasu, který může zjevovat Boha. Představte si zdánlivě neslučitelné zvuky a představy mezi samotnými křesťany: ruští pravoslavní křesťané uctívají ve vyzdobených katedrálách, zatímco quakeri považují samu kostelní věž za rouhavou. Existují takoví křesťané (jako tradiční menonité), kteří chválí prostými písněmi bez hudebního doprovodu a jsou jiní křesťané, kteří, v letniční ohnivosti, tleskají v pulsu živých chval. Jak toto všechno zní Pánu vesmíru?

A tak nejen v křesťanství, ale ve všech světových náboženstvích existuje směsice všeobecných principů spolu s místními specifiky. Huston Smith tvrdí: “Je jednou z iluzí racionalismu, že všeobecné principy náboženství jsou důležitější než obřady a rituály, které je živí. Prohlašovat to je jako tvrdit, že větve a listy stromu jsou důležitější než kořeny, ze kterých vyrůstají.”

Bohužel, místní zvláštnosti mohou být zkresleny historickými konflikty a nedorozuměními, což dává různým náboženstvím falešné zabarvení. Vezměme si prokletí kastovního systému nebo nezřízené uctívání krav v Indii, které zakrývají hlubší moudrost hinduismu. Nebo si vezměte rozpor mezi Kristem, Králem pokoje, a Velkým inkvizitorem, nebo rozpor mezi tichem v Betlémě a “Tichou nocí” křičící z obchodních domů za účelem podpořit vánoční nákupy. Celé dějiny náboženství nejsou procházkou růžovým sadem, ale často velmi syrovým příběhem. Moudrost a čistota jsou porušeny a konečný výsledek hledání Boha v různých náboženstvích je hluboce neurčitý. Všestranný pohled na víru a náboženství by zahrnoval lidské oběti a vytváření obětních beránků, fanatismus a pronásledování, křížácká tažení a svaté války islámu...

Existuje legenda o mladém muži, který vylezl na vrchol hory a stoje na špičkách, zmocnil se Pravdy. Satan, který se obával zlomyslnosti tohoto mladého povýšence, již dříve vyslal jednoho ze svých démonů, aby ho následoval. Když ale démon znepokojeně informoval o jeho úspěchu - že se zmocnil Pravdy - Satana to ponechalo v klidu. “Nezne-

pokojuj se,” zívá si, “svedu ho k tomu, aby z toho vytvořil instituci.” Z toho by se mohlo zdát, že největší chyby, jaké se kdy náboženství dopustilo je, že se zapletlo s lidskými institucemi. To není ve skutečnosti pravda, neboť vlastnit náboženské pravdy, ale nepůsobit na lidi by znamenalo nezanechat stopu v dějinách. Náboženství se může utvářet buď jako zcela nezaujatý, od dějin oddělený soukromý názor, nebo se v lidských dějinách ustavit tím, že své náboženské poznání institucionalizuje. Vybralo si tu druhou, moudřejší cestu.

Takto postupuje lidské hledání víry a hledání vztahu s Bohem. Můžeme se pokusit hledat Pravdu osamoceně, ale v určitém bodě je zapotřebí, aby náš vztah s Bohem byl dále živen skrze lidské společenství. Otázkou je, která víra nebo které náboženství z těch, jež takovou víru institucionalizovaly, je nejlepší a nejhodnotnější? My, jako křesťané, pokorně prohlašujeme, že nejlépeji spatřujeme Boha skrze Boží vtělení v Kristu. Někteří, jako Arnold Toynbee, nicméně oponují: “Není naživu nikdo, aby mohl sebevědomě prohlásit, že jedno náboženství je významnější než všechna ostatní.” Znamená to, že nám nezbyvá než přijmout hinduistické vyznání, pokládající všechna náboženství za různé cesty směřující ke stejnému vrcholku hory duchovního hledání?

Větší poznání a moudrost nám křesťanům snad může poskytnout třetí cesta. I když se pevně držíme víry a netajíme se Kristovým jedinečným spásným dílem, můžeme naši představu rozšířit studiem a dokonce zkušenostmi s náboženským hledáním ostatních lidí. Huston Smith nabízí tuto obdobu zrakového pohledu: “Bez pohledu oběma očima neexistuje vnímání trojrozměrné dimenze. Dokud pohled nezaměříme více úhly, svět se zdá být stejně plochý jako pohlednice. Význam dvou očí, nebo rozšířeného vidění, je praktický; ochraňuje nás před nárazy do židlí a umožňuje nám posoudit rychlost blížících se aut. Ale rozhodujícím smyslem je prohloubení pohledu na svět sám - na výhledy, které se před námi odkrývají, pohled na perspektivy, které se před námi rozprostírají. Stejně je to i s ‘okem duše’, jak to nazýval Platón.”

A tak, duchovní zisky pro nás křesťany pocházejí i z moudrosti získané studiem ostatních náboženství. Jistě existují praktické zisky ze schopnosti pohlížet na svět očima druhých. Považte, jak by studium ostatních náboženství připravilo společnosti pro obchodování s Indonésií, nebo jak by byli připraveni diplomaté, aby způsobili méně kulturních omylů. Zběžně pohlédnout na význam blízkosti a společenství pro Japonsce; uvědomit si s babičkou ze Srí Lanky, co je v životě pomíjivé a co trvalé; pochopit hinduisty, kteří považují své osobnosti za masky, překrývající Nekonečno uvnitř; porozumět, jak zenové koany [mudroslovné výroky] nebo hádanky procvičují lidskou mysl za hranice rozumu. Učit se od ostatních náboženství znamená rozšířit náš vlastní svět a obohatit svou vlastní realitu. Rozšířený zrak zvětšuje naše vlastní pochopení základní podstaty věcí. Huston Smith prohlašuje: “Nejjistější cesta k lidským srdcím vede skrze jejich víru, pokud ta víra není strnulá.”

Závěrem, neměli bychom být překvapeni, že nefalšované, životodárné náboženství je nejsrozumitelnější branou, kterou do lidského života vstupují nevyčerpatelné zdroje energie. Co může konkurovat nábožensky naplněné představě, inspirující nejhlubší

centra životní tvořivosti? Vykročení směrem ven z naplněného srdce, skrze mýty a obřady - tedy náboženství - poskytuje ty symboly, které posouvají dějiny vpřed. Dokud tyto symboly nevyčerpají svůj vliv a nenastane potřeba obnovy a hledání nové životodárné podoby náboženství.

David Sommers (přel. Diana Lukášová)

dějiny

Kapitoly z dějin protektorátu

I. Prezident v Berlíně

Přijetí prezidenta Emila Háchy Adolfem Hitlerem vyjednal ministr zahraničních věcí František Chvalkovský. Zvláštní vlak vyjel z Masarykova nádraží v 16,00 hod. 14. března 1939. Dostatečně neinformovaný, a proto i nepřipravený Hácha opouštěl Prahu s přesvědčením, že v Berlíně bude jednat o situaci na Slovensku, které právě vyhlásilo samostatnost. Přicházely poslední hodiny druhé republiky.

Na Anhaltském nádraží, kam Hácha s doprovodem dorazil těsně před 22.00 hod., očekával prezidenta státní ministr Otto Meißner a československý vyslanec Vojtěch Mastný. V apartmá slavnostně vyzdobeného hotelu Adlon obdržela Háchova dcera Vůdcův osobní pozdrav - bonboniéru a kytici žlutých růží s nezbytnou říšskou orlicí. Ještě v hotelu hovořil Hácha s říšským ministrem von Ribbentropem. Přijetí u Vůdce a říšského kancléře bylo stanoveno na první hodinu ranní. Hotel Adlon tvořil protilehlou stranu domovního bloku, v němž bylo umístěno čerstvě dokončené Speerovo Nové říšské kancléřství. Chceme-li alespoň v hrubých obrysech pochopit atmosféru působící zde na česko-slovenské zástupce, je třeba se blíže seznámit s interiérem tohoto symbolu Třetí říše.

Budova Nového říšského kancléřství, jejímž duchovním otcem byl sám Adolf Hitler, byla vskutku impozantní - žlutě omítnuté průčelí, obložené světle šedým vápencem, měřilo 421 m. Návštěvníci, jimž byla poskytnuta audience, měli podle vlastních Hitlerových slov „...dostat ponětí o moci a velikosti německé Říše“. Vůdcovu pracovnu, která se nacházela v samém středu mohutné budovy, představovala záměrně předimenzovaná místnost o rozměrech 14,5 x 27 x 9,75 m. Byla obložena tmavě rudým linbašským mramorem, speciálně pro tento účel dovezeným z Rakouska. Podlahu tvořil mramor z Ruhpoldingu, strop byl kazetový. Všech pět velkých kombinovaných oken, směřujících na terasu nad rozlehlou zahradou starého kancléřství, tvořilo plochu 60 m². Na jednom konci pracovny stál masivní intarzovaný pracovní stůl s Vůdcovým červeným koženým křeslem, protilehlou stranu tvořil zdobený krb, u něhož se nacházel nízký kulatý stůl s čalouněnou sedací soupravou, rozestavenou do kruhu. Uprostřed, blíže oknům, byl umístěn velký mapový stůl, jemuž vévodil dar SS - jezdecká soška Friedricha II. Velikého. Ze stěny nad krbem shlížel s důstojným klidem sjednotitel Německa, kancléř Otto von Bismarck známého portrétisty Franze von Lenbacha. Jeho protipól představovala

velká pastelová tapisérie s motivy z řecké mytologie, umístěná vpravo za Hitlerovými zády. Z pozlacených polí nad dveřmi sálu shlížely čtyři ctnosti - moudrost, oduševnělost, odvaha a spravedlnost. Páté dveře, vedoucí do souběžné Mramorové galerie, zdobila zevnitř velká říšská orlice, z druhé strany pak štít s protknutými iniciálami A. H. Interiér doplňoval světle hnědý pastelový koberec se vzorem, intarzovaná komoda s hodinami, globus, několik barokních olejů a vícero květin. Zatímco ve dne působil celý prostor Vůdcovy pracovny vzdušným a světlým dojmem, v noci se kvůli matnému, nedostatečnému osvětlení, stával značně ponurým a odlidštěným.

Po slavnostní přehlídce oddílu SS-Leibstandarte Adolf Hitler na čestném nádvoří kancléřství byli Hácha s Chvalkovským uvedeni k Vůdci. Na německé straně se jednání účastnili ministři Meissner, von Ribbentrop a polní maršál Hermann Göring, gen. Wilhelm Keitel, legační rada Walther Hewel, tlumočník Paul Schmidt a několik dalších úředníků. Po krátkém úvodu přešel Hácha ke slovenské problematice. Hitler, kterého tlačil čas, prohlásil, že protiněmecké zločiny Československa nepřestaly ani po Mnichovu a okamžitě oznámil, že jeho armáda počne s obsazováním českých zemí o šesté hodině ranní. Bezprostřední reakci obou Čechů zaznamenal tlumočník Schmidt: „Hácha s Chvalkovským seděli ve svých židlích jako zkamenělí... Musela to pro ně být obzvlášť těžká rána slyšet...že nastal konec jejich země...“ Hácha nabízel okamžitou demobilizaci, avšak Hitler odmítl jakoukoliv diskusi a prohlásil, že jeho rozhodnutí jsou nezměnitelná. Nato prezident rezignovaně konstatoval, že osud českého národa leží v kancléřových rukou. Vůdce žádal vrchního velitele české branné moci, aby zabránil beznadějnému odporu a vyvaroval se zbytečného krveprolití: „Skoro se to stydím říci, ale proti každému českému praporu stojí jedna naše divize.“

Německá branná moc na Hradčanském náměstí 15. 3. 1939

Hácha s Chvalkovským se okamžitě spojili s Prahou. Jediné co směl prezident spoluurčit, však byla rychlost, s níž měla být okupace provedena. Hácha poznamenal, že jakýkoliv odpor by byl nesmyslný. Hovor s Prahou však byl opakovaně přerušován. Než se podařilo kontaktovat ministra obrany a předsedu vlády, postihl Háchu srdeční záchvat. Göring správně odhadl, že v případě jeho smrti by byl Berlín podezříván z vraždy. Hitlerův osobní lékař Theodor Morell proto vyšetřil prezidentův puls a dal mu povzbuzující injekci. Vůdce později vzpomínal, že Hácha se vzápětí vzchopil natolik, že se „...s obnovenou energií obrátil proti nám... a projevil ducha odporu, jehož předtím zcela postrádal.“

V průběhu rozhovorů s Prahou Hácha opakovaně zdůrazňoval, že nesmí být kladen sebemenší odpor. Jednání se protahovalo, česká vláda nebyla schopna dospět ke kon-

senzu, nervozita v kancléřství narůstala. Aniž by bylo známo stanovisko Prahy, předložil von Ribbentrop k podpisu finální text deklarace, obsahující známou formulaci o tom, že „Československý státní prezident... klade osud českého národa a země do rukou Vůdce německé říše.“ Ačkoliv se Hácha ani v nejmenším nepokusil nadřadit osobní čest zájmům národa, bojoval o každou formulaci a podařilo se mu kupodivu prosadit alespoň formální ústupky.

Největší tlak na česko-slovenského prezidenta paradoxně vyvinul Göring, který do Berlína přicestoval proti vůli Hitlera až na poslední chvíli z dovolené v San Remu. Ačkoliv s okupací z obav před reakcí západních mocností zásadně nesouhlasil, byl to právě on, kdo Háchu definitivně zlomil, když jej odvedl stranou, vzal za ruku a tázal se, je-li opravdu třeba, aby celá krásná historická Praha byla díky jeho bombardérům v několika hodinách srovnána se zemí. Ihned poté, co podepsali Hácha a Chvalkovský, signovali dokument Hitler s von Ribbentropem. Zpět do hotelu se čeští představitelé dostali těsně před pátou hodinou. Okupace začala o pouhých 60 minut později. Italský ministr zahraničních věcí Galeazzo Ciano zaznamenal ve svém deníku lakonické konstatování Benita Mussoliniho: „K Německu bylo přivtěleno jedno z nejbohatších území světa...“ České země čekala doposud nejtěžší zkouška v dějinách. Trvala plných 2 247 dnů.

Jan B. Uhlíř

Leontina Mašínová (16.3.1882 Plzeň - 10.2.1975 Lázně Bělohrad)

Zkušenosti, jichž jsem nabyl v boji sám proti sobě, mne vedou k tomu, abych těm, kdo chystají nápravu lidských věcí, zdůraznil to, že mají s nápravou začít nejprve sami u sebe. Veřejnou nápravu každý provádět nemůže, někdy ani nesmí, ale soukromou smí a má záhy začít. Nikomu nelze zabránit, aby v sobě nezřizoval království pokoje, aby v sobě a kolem sebe nezaložil ráj. Bude-li rozumně a správně jednat se sebou samým, s lidmi kolem sebe i s Bohem, jemuž má odevzdat řízení všeho, bude mít z toho své potěšení. My však raději napravujeme jiné, sebe zanedbáváme...

(L. Mašínová: Nesmrtelný poutník III, 1969, s. 353)

Své životní zkušenosti obohacené vírou a láskou ke Kristu vložila L. Mašínová do úst J. A. Komenskému ve svém románu.

Povoláním byla učitelkou dějepisu a češtiny, sama dostala katolické vychování, ale přišlo období, kdy víru ztratila. Zlomem v jejím životě byla těžká nemoc (1930), ve které si znovu uvědomila svou odpovědnost Bohu za svěřené obdarování. Poznala, že se „musí“ stát spisovatelkou. Vedle loutkářských her, tří desítek knih pro děti a mládež je na jejím „kontě“ i pět historických románů... Za svou práci byla odměněna m. j. čestným doktorátem Bratrské univerzity v Bethlehemu, USA, r. 1967 (pro který si zaletěla ve svých 85 letech!).

V čase rekonvalescence v Potštejně se s úžasem dozvěděla, že ještě existuje, její z historie oblíbená, Jednota bratrská. Kazatel J. Mikuláščík ji odkázal na pražského J. Schillera, který byl nejbližší jejímu bydlišti v Pečkách. Dostala od něj Nový zákon a ona mu

slíbila že bude denně číst Bibli. Ještě v Praze před odjezdem vlaku otevřela darovaný Nový zákon a pohled jí padl na větu ze Skutků 9,6: „Vstaň a jdi do města a bude tobě povědino, co bys ty učiniti měl.“ Poznala v tom Boží souhlas s kroky, které právě podnikla při hledání církve, v níž by byla „doma“. Tak se dostala do Jednoty bratrské, kterou vroucně milovala po celý svůj další dlouhý život.

Snažila se získat pro Krista a jeho království každého, s kým přišla do styku - slovem, příkladem, účinnou pomocí a často se jí to podařilo. V r. 1936 dala podnět k založení kazatelské stanice v Lázních Bělohradě, kde se po dlouhý čas konala shromáždění v její pracovně... Nikomu nelze zabránit, aby v sobě nezřizoval království pokoje, aby v sobě a kolem sebe nezaložil ráj.

Pán Bůh jí daroval 93 let života a práce. Žila a pracovala s radostí před tváří Páně do 10. února 1975. Je tomu už 30 let, co jsme se s ní rozloučili. Vzpomínky a vděčnost zůstávají...

J. Polma

Večerní modlitba

Z rukopisné sbírky L.Mašinové

Dobrotivý Otče náš v nebesích! Na závěr dnešního dne Tě chceme prositi, abys ráčil všechny, kdo vedou, obdařit moudrostí, spravedlností a zdravím. Dej, abychom prospívali svému národu vlastní svědomitou prací. Dej, abychom byli přísní k sobě, ale shovívaví k jiným. Dej, abychom všechno, co konáme, konali s tím živým vědomím, že se do našeho díla dívají Tvé laskavé, ale také přísné zraky. Nedej, abychom zakopávali své hřivny, ale věrně jich užívali ku prospěchu všech.

Jsme si však vědomi, jak velice záleží na Tvém požehnání i při naší snaze. Nezasloužíme si ho, ale pro velikou lásku, kterou máš, Pane, ke všem tvorům, a skrze Pána našeho Ježíše Krista osmělujeme se před Tebe předstoupiti s prosbou: Bože, provázej naši práci svým bohatým požehnáním. Dej, aby bylo znát, až budeme opouštět svou pozemskou vlast, že jsme na ní žili, že jsme na ní rozšířili známost jména Tvého a že jsme pracovali pro rozšíření Tvého království na tom místě, kam Jsi nás ráčil postavit.

Rač požehnávatí nejenom nám samým, ale všem, kdo pracují pro dobro naší vlasti, pro skutečné povznesení našeho národa. Provázej svým požehnáním ty, kdo pracují na polích, v dílnách, v továrnách, v úřadovnách, ve školách, v nemocnicích a jiných ústavech milosrdné lásky! Dej, abychom všichni si byli vědomi, že nejsme sami svoji, že stojíme ve Tvé službě a že shromažďujeme zrní věčné úrody. A dej nám, až jednou svou práci skončíme, abychom s prozpěvováním snášeli snopy své u Tebe na věčnosti. Amen.

*Ó Pane, zůstaň s námi / a pomáhej nám vstát,
ať můžem na své líše / svou práci vykonat.
Ó Pane, zůstaň s námi, / až doořeme lán,
pak v nadehvězdne říši / nás přijmi ve svůj stan!*

Krátké kalendárium

14. 1. 1865 * Albert Schweitzer, bohoslovec, filosof, lékař a zakladatel nemocnice v Lambaréne, varhaník
23. 1. 1500 † Matěj Kunvaldský, první biskup Jednoty bratrské
25. 1. 1525 natrvalo prodloužena platnost Smlouvy kutnohorské o náboženské snášenlivosti mezi stavy v Čechách
2. 2. 1905 založena Kostnická jednota
5. 2. 1565 † Jan Černý, český historik a biskup Jednoty bratrské
5. 2. 1705 † Philipp Jakob Spener, bohoslovec, otec pietismu
6. 2. 1530 † Kliment Bosák, skladatel duchovních písní
8. 2. 1945 † Jaroslav Šimsa, sekretář YMCA, redaktor
10. 2. 1975 † Leontýna Mašínová, spisovatelka
25. 2. 1880 † Johann Christoph Blumhardt, farář v Bad Bollu

(podle materiálů VERITAS)

unitas fratrum

Misie Jednoty bratrské k Čerokézům 1801 - 1899

I. Stezka slzí

Sen o misii k Indiánům se naplňuje

Historikové Jednoty uváděli od začátku misijní dílo k Indiánům jako jeden z důvodů, proč přišli Moravané do Wachovie v Severní Karolině. V říjnu roku 1799 vyzval biskup Koehler sbor v Salemu, aby vyslal dva muže k Čerokézům do Georgie. První, koho požádali, byl teprve 21letý mladík Abraham Steiner, který byl pro tento úkol zvlášť vhodný. V Bethlehemu, kde se narodil a vyrůstal, slyšel mnoho zpráv z misie velkého Moravana z Kravařska, Davida Zeisbergera mezi Indiány Delawary. Starší a rozvážný Friedrich von Schweinitz měl Steinera na cestě doprovázet.

Oba bratři nastoupili svou průzkumnou cestu k Čerokézům ještě v témže měsíci roku 1799. V Knoxville se jim dostalo povzbuzení od vládních úředníků. V první polovině listopadu navštívili několik čerokézských osad. Většina Indiánů byla na lovu. Přesto mohli návštěvníci hovořit s pomocí několika tlumočnicků s těmi, kdo zůstali, a měli dojem, že se možnost pro misii jeví příznivě.

V následujícím roce sdělil kapitán Edward Butler, jeden z vládních úředníků, náčelníkům Čerokézů, že Moravané chtějí indiánům kázat evangelium a vyučovat jejich děti. Náčelníci slíbili Moravanům svou podporu na svém poradním shromáždění. Při ujednání bylo však bratřím jasné, že všem náčelníkům nešlo o kázání evangelia, ale že toužili po vzdělání pro své děti. A tak byl dán Moravanům konečný souhlas v říjnu 1800.

Steiner a von Schweinitz se setkali s Jamesem Vannem, hlavním náčelníkem Čerokézů, který se s nimi spřátelil a ukázal jim oblast, kde by měla být založena bratrská misie. Povolení k ní muselo přijít ještě od ministra války Spojených států, což se stalo koncem roku 1800. Sen Moravanů mohl být tedy brzy realizován.

Začátek dlouho očekávané misie

Zájem o misii na domácí frontě byl obrovský. Dopisy a zprávy z Georgie se četly a přijímaly s velikou radostí. Abraham Steiner a Gottlieb Byhan se s potřebným povolením od Spojených států vydali ze Salemu v dubnu 1801 do severozápadní Georgie na území Horních Čerokézů. Byli pověřeni dohodnout větší a stálejší skupinu misionářů, kteří by přišli v blízké budoucnosti. Hlavní náčelník James Vann je přijal ve svém cihlovém domě, postaveném v krásném koloniálním slohu. (*Pozn.: Dům "Vann" je dnes udržován jako historická stavba státu Georgia.*)

Hlavní náčelník Čerokézů, zvaný Malý Krocan, uvítal misionáře v doprovodu čerokézské rady. Všichni se zajímali více o školu než o náboženský aspekt misijního díla. Moravané přicházeli, aby šířili evangelium a tomu cíli obětovali všechno své úsilí. Náčelníci Čerokézů viděli ve vzdělání svých dětí nejlepší obranu proti vpádům bílých do jejich národa. To byl hlavní důvod, proč dovolili, aby k nim Moravané přišli.

Na jaře 1802 začali Moravané s vyučováním Vannovy nejmladší dcery a neteře. Když Čerokézové neviděli, že by misionáři věnovali větší úsilí, aby založili školy, dali ultimátum: škola musí být otevřena na začátku roku 1804, jinak musí Moravané od Čerokézů odejít. Bratrská konference v Salemu rozhodla souhlasit se školou pro 3 - 4 děti a utěšovala se nadějí, že užší kontakt s dětmi pomůže misionářům zvládnout čerokézský jazyk, aby mohli kázat také dospělým. Koncem ultimativního roku 1804 otevřeli misionáři školu se dvěma indiánskými chlapci. To ovšem zdaleka nesplňovalo přání Indiánů, ale naplňovalo ultimátum. Čerokézové drželi slovo a Moravané směli zůstat. Tato první bratrská misijní stanice dostala jméno Springplace.

Splnění přání Čerokézů

V roce 1805 se Čerokézům splnilo přání v osobě Anny Rosiny Gamboldové. Byla nejen zkušenou učitelkou, ale i hluboce věřící křesťankou, která se obětavě a celou duší věnovala výchově indiánských dětí. Jako svobodná sestra Anna „Rosel“ Klietová doprovázela biskupa Georga Leskiela při vizitaci k moravským misionářům mezi Indiány Delawary v Ohio, kde získala dostatek didaktických zkušeností. Nyní v říjnu 1805 ona a její manžel, John Gambold, jmenovaný hlavním misionářem Čerokézů, přišli do Springplace pracovat s manželi Byhanovými. Jejich škola měla dvojnásobný počet studentů.

Palčivým problémem misionářů byla jejich neschopnost naučit se dostatečně čerokézský jazyk, aby mohli úspěšně svědčit dospělým. Indiáni se domnívali, že Moravané se jen z pýchy nechťejí učit jejich řeči. To nebyla pravda, oni se snažili, ale indiánský jazyk byl mimořádně komplikovaný. Trvalo dlouho, než se Čerokézové naučili anglicky, aby rozuměli misionářům bez pomoci dětí.

Od svého příchodu do Georgie se Moravané těšili z nadšené pomoci a podpory náčelníka Vanna. Opatřil pro ně půdu a posílal některé ze svých afrických otroků, aby pomáhali Moravanům při polních pracích. Často násilnický způsob jeho života vedl skupinu bílých mužů a některé z jeho vlastních otroků k tomu, že jej oloupili, a později v roce 1809 dokonce k tomu, že byl zastřelen. Pro Moravany udělal mnoho dobrého. Referovali o něm jako o „velmi slavném, málo milovaném a velmi obávaném v celém národě Čerokézů“. Nestal se křesťanem, ale o jeho smrti misionáři řekli: „Oh, jak jsme si přáli, aby láska a přátelství, které nám pan Vann projevovat, mu mohla zajistit místo v nebeských příbytcích. Prosíme, aby Spasitel pamatoval na slib, který dal v Mat. 10, 42...“

První konvertité

Po smrti náčelníka Vanna zavládly na čas zmatek a napětí. Tato smutná událost přivedla k Moravanům první konvertitku. Poskytli útěchu jeho vdově Peggy a ona se k nim přimkla celým srdcem. 13. srpna 1810 byla pokřtěna a dostala jméno Margarethe Ann. Podle čerokézského zvyku přestala užívat jméno svého zemřelého manžela a vrátila se ke svému rodnému jménu Scott.

Misionáři pracovali na božím díle už 10 let s velkou snahou, ale bez valného úspěchu. John a Rosina Gamboldovi přivedli ke Kristu „význačného muže Čerokézů“, který byl pokřtěn jménem Charles Renatus Hicks. Strýc bývalé Peggy Vannové se stal neocenitelným přítelem bratrské misie. Od prvních začátků sloužil obvykle jako překladatel.

Během indiánsko - americké války 1812-1814 zůstalo Springplace místem pokoje. Když válka skončila, misijní dílo mezi Čerokézy pokračovalo. Moravanům se dostalo povzbuzení, když bratr Charles Hicks byl zvolen v roce 1817 hlavním náčelníkem národa, jehož duchovní a materiální blaho mu velmi leželo na srdci. Roku 1818 byli Gamboldovi žáci - Buck, Leonhard, Hicks, John Ridge, Dazizi a John Vann převedeni do Cornwallského Institutu v Connecticutu, kde se za peníze Misijní společnosti vzdělávali pro službu evangelia a učitelů svého vlastního národa.

Misii ve Springplace podporovaly sbory v Bethlehemu a Philadelphii v Pennsylvánii. Od roku 1809 dostávala misie ročně 100 dolarů od vlády Spojených států. Za deset let byl dar zvýšen na 250 dolarů. Vláda nabídla také zaplatit 2/3 nákladů na stavbu budov v budoucnosti. Roku 1819 byly ve Springplace postaveny nová škola a modlitebna. Byli pokřtěni další dva konvertité.

Roku 1820 žádali křesťanští Čerokézové, žijící v blízkosti New Echota (hlavní město Čerokézů) o dovolení založit druhou misijní stanici, které dali jméno Oochkalooga. Stárnoucím manželům Gamboldovým přišli pomocníci Johann a Gertraud Schmidtovi. Ti měli převzít práci ve Springplace a Gamboldovi v nové stanici Oochkalooga.

D. Crews, R. Starbuck (překlad Marie Ulrichová)

První albánská Hesla

V polovině listopadu 2004 jsou první Hesla v albánštině hotova. „Několik exemplářů vám posíláme do Německa“, píše Merita Meko. Tato padesátiletá inženýrka je iniciátorkou vydání hesel. Na jaře navštívila Německo, kde se s Hesly poprvé setkala. Ta ji fascinovala. Nadchla se myšlenkou vydat Hesla v albánštině. Po návratu do Albánie dává vše do pohybu. Teď drží výsledek své práce v rukou: první albánská Hesla! Pro rok 2005 bylo vytištěno tisíc kusů. Finanční náklady ve výši 3 700 Eur pokryla sbírka, která byla na vydání vyhlášena.

„Jsme zemí, která už 13 let prodělává změnu“, vysvětluje Merita Meko. „Před jedenácti lety začaly tři ženy, z nichž jednou jsem byla já, budovat první evangelický sbor. Do té doby bylo v Albánii vše křesťanské potlačováno a zakazováno.“

Merita Meko žije v albánském hlavním městě Tirana. Její sbor má dnes 400 členů. Tři čtvrtiny členů jsou mladí lidé, osmdesát z nich je pokřtěno. Malý sbor Jednoty bratrské získal sál pro shromáždění a několik menších místností. V celé zemi je dalších devět malých center. Jsou to chudé oblasti, ve kterých je Jednota aktivní. V centru pozornosti stojí práce s dětmi, mládeží a ženami. Malé skupiny jsou živými jádry sborů. „Mnoho lidí v naší zemi je nezaměstnaných. Chceme pomáhat rodinám. V našich letních táborech se děti dosyta najedí a před Vánoci rozdělujeme potraviny v uprchlických táborech“, říká inženýrka, která patří k vedení sboru, „práce je nekonečně mnoho“.

Ona sama zastává tři zaměstnání, placená i neplacená. Pracuje jako fyzik, podílí se na organizaci křesťanského zařízení a k tomu se angažuje ve své církvi Jednotě bratrské. Tato církev je registrována jako nadace. Mnohé ještě postrádá pevnou strukturu.

„Nejvíce potřebujeme kazatele“, říká vedoucí. „Nemáme nikoho, kdo by nás křtil, nebo vysluhoval Svatou večeři. Ještě více potřebujeme někoho, kdo by školil a vedl laiky pro dětské bohoslužby a pro naše skupiny žen a dětí.“

Dosavadní kontakty šly výhradně přes dánskou misijní společnost Jednoty bratrské (BDM). Současně běží práce i přes programy New World Witness (Svědectví nového světa). Nyní si tato angažovaná žena přeje především více kontaktů se sbory Jednoty bratrské v Evropě i v Americe. Právě ve výměně vidí dobrou možnost získat nové impulsy pro vlastní práci. „Nemáme vlastní tradici, na které bychom mohli stavět“, přiznává, „pro nás je všechno nové“. Současně by mohlo vznikat mezinárodní spojení: „Jste u nás srdečně vítáni. Rádi bychom dělali své další kroky s vaším doprovodem.“

*Dorothea Weller, Bad Boll
(z Herrnhuter Bote přel. Naďa Běťáková)*

...a než přejdeme k rubrice „náš seniorát“, malý test pro čtenáře z Ochranovského seniorátu (ti by to vědět měli).

Víte, kde je tento znak beránka?

náš seniorát

Potštejn 2004

Z počátku se zdálo, že zpráva o životě sboru za rok 2004 bude stručná a krátká, protože sbor žije svým zaběhlým způsobem a mnoho nového a převratného se neděje. Ale přesto se s vámi chceme podělit o naše radosti i starosti.

Jako každoročně se sbor zapojil do vyhlášené modlitební stráže. Letošní zvláštností byla nejmladší účastnice, dvanáctiletá Jolanka. Z vlastního rozhodnutí velmi poctivě vyplnila vyhrazenou hodinu modlitbami a čtením Písma. Díky Pane, že již v takto mladých srdcích vzbuzuješ touhu po modlitebním životě a podpoře svého díla na této zemi.

Zástupci našeho sboru, sice jen vždy v menším počtu, se zúčastňovali i akcí pořádaných naším Ochranovským distriktem: seniorátních dnů v březnu v Turnově nebo v září v Rovensku pod Troskami, Husova dne na Kalichu. Mladí členové sboru se zúčastnili setkání mládeže v květnu v Rovensku p. Tr. a povzbuzením pro ně i pro sbor bylo i jejich setkání v Potštejně, které se uskutečnilo od 24. do 26. září. Samozřejmým vylidněním sboru je potom pro nás tábor v Jesenném, kterého se zúčastňuje značný počet dětí i dospělých z našeho sboru. To všechno jsou aktivity očekávané, s kterými se v plánu práce sboru počítalo.

Velkou radostí pro náš sbor, stejně asi jako i pro ostatní ochranovské sbory, byla návštěva delegátů synodu Evropské kontinentální provincie, který se konal ve dnech 5. až 8. 6. 2004 v Nížkém. Do Potštejna přijelo v neděli 6. června patnáct účastníků synodu. Vedl je br. Christoph Waas, kazatel našeho partnerského sboru Rhein-Mein, byl mezi nimi pravnuke prvního potštejnského kazatele br. Schmidta Martin Theile a další. Br. Waas pozdravil jménem celého synodu i všech přítomných účastníků nedělní shromáždění (česky). Po jeho skončení jsme všichni setrvali ve společenství, které bylo využito k otázkám a odpovědím. Sestry a bratři se zajímali o náš sborový život, o práci s dětmi, mládeží, o velikost a rozsáhlost sboru. Samozřejmě, že jsme se dotkli i minulé situace sboru. Při krátké procházce jsme účastníkům synodu ukázali všechny bratrské památky Potštejna. Z celého setkání však bylo nejdůležitější poznání, že všichni jsme dětmi našeho Pána, přes všechny překážky a nedostatky máme nadějný výhled do budoucna a záležitosti jen na nás, zda je utopíme v pláči a nářku, nebo se znovu postavíme na ten pevný základ a vykročíme s pohledem upřeným na „Světlo“ před námi. Škoda jen, že sestry a bratři museli brzy odpoledne nastoupit zpáteční cestu. Z toho, jak dlouho trvalo loučení i ze slov br. Waase na rozloučenou, bylo cítit, že jsme všichni na „jedné vlně“. I tady nám nezbyvá než děkovat našemu Pánu, že i ve vzdálené cizině vzbuzuje srdce, která nám rozumějí, která nás modlitebně nesou a dokonce nás nesou i po hmotné stránce.

A v průběhu návštěvy nám vzešla ještě jiná radost. Kázáním posloužila sestra Naďa Běťáková. Využili jsme ji zároveň i jako překladatelky a při rozhovorech během dne jsme se také dohodli na předběžném jednání o možnosti jejího nástupu jako kazatelky

potštejnského sboru. V průběhu měsíců července, srpna a září se podařilo dotáhnout všechny administrativní záležitosti a dnem 1. října 2004 byla sestra povolána do naší sborové práce. Jsme vděční za její rozhodnutí nastoupit do duchovní služby našeho maličkého sboru. Prosíme Pána, aby ji dal sílu, vytrvalost a moudrost pro tuto práci. Sestra Běťáková bude pracovat na poloviční úvazek a starost o sbor si bude dělit s dosavadním kurátorem sboru br. Vacovským.

V naší sborové práci pokračujeme ve stejném duchu jako v letech minulých. Každou neděli se scházíme ke společným bohoslužbám. Pravidelným kazatelem byl i letos br. Ondřej Halama z Turnova, v červenci jsme přivítali br. Bohumila Kejře z Prahy, druhou adventní neděli kázal br. farář Dr. Jindřich Slabý z Břeclavi, častěji se zapojila i sestra Nada Běťáková. Všechna ostatní shromáždění vykonal br. kurátor. Průměrná účast na bohoslužbách zůstává kolem 20 účastníků. Souběžně se v neděli koná vyučování dětí. Dvě sestry a bratr se pravidelně střídají a vyučují v průměru od 5 do 10 dětí. Příchodem sestry Běťákové se ty starší začnou připravovat na konfirmaci. Biblické hodiny se konají pravidelně každé úterý, průměrná účast v Potštejně 4-5 osob, jednou měsíčně v Trnově nebo Přepychách v penzionu za účasti asi 7 osob. Do penzionu se přestěhovala jedna z trnovských sester a tak se nám zde otevírá možnost nového působení. Poslední biblickou hodinu jsme mezi sebou uvítali první obyvatelku tohoto domova. Pravidelně každou čtvrtou neděli v měsíci konáme tzv. "sborové neděle", kdy většina účastníků nedělních bohoslužeb neodchází ihned domů, ale setraváváme v rozhovorech, diskusích a při malém občerstvení. Smyslem těchto setkání je více se poznat, mít čas k vzájemnému rozhovoru, předat si i podněty k prosbám a díkům za všechno, čím nás Pán vede a jakým způsobem nás provází na cestě tímto světem. Naše sborová rodina se rozrostla i o nejmladšího člena sboru, Aleše Rouska, jehož křest v červenci vykonal br. Ondřej Halama.

Ale nejen shromážděními a duchovními záležitostmi je veden náš sbor. Starost o sborovou budovu, kde teprve při odkrývání různých nedostatků zjišťujeme, v jakém je zanedbaném stavu. Podařilo se nám pronajmout prostory v přízemí, protože získané nájemné je podstatnou složkou příjmů sboru. Nová nájemnice si na vlastní náklady upravila a zhodnotila pronajaté prostory. Proto jsme začali uvažovat o opravě průčelní omítky budovy. Ale po zjištění skutečných nákladů rada starších rozhodla tuto investici nerealizovat a prostředky, které máme, věnovat do zabezpečení statiky domu a vybavení vnitřních prostor (nová elektroinstalace, vodovod, plyn apod.). Zkouškou pro sbor byla i událost ze závěru měsíce července, kdy na střechu spadla větev dubu (silná asi 130 cm) ze sousedního zámeckého parku. Obětavostí našich členů a jejich rodinných příslušníků se v krátké době podařilo poničenou střechu opravit. Naštěstí to odnesly jen střešní tašky, latě a okap. Veškerý materiál byl zdarma dodán našimi rodinami, práci jsme provedli vlastními silami. Všem patří naše vděčnost.

Už v závěru měsíce listopadu se sbor sešel v modlitebně vyzdobené zářící hvězdou a adventním věncem, na němž svítila první svíčka. Nastal čas, kdy si připomínáme příchod Spasitele, Ježíše Krista na tuto zem a očekávání jeho druhého příchodu. Celý adventní čas utekl velice rychle. Radostné čekání asi jeho běh nějak urychluje. A tak neo-

čekávaně brzo nastala IV. adventní neděle, neděle dětské vánoční slavnosti. Všichni, od těch nejmenších počínaje, očekávali radostné chvíle volného sborového shromáždění. Sestra kazatelka Běťáková jej uvedla slovy proroka Izaiáše 9,1-6 a pak již následovaly básně těch nejmenších, zazněly vánoční písně za doprovodu varhan i kytary a trnovští, jako každoročně, přijeli s nastudovaným výstupem. Tentokrát nás zavedli do nezvyklého prostředí: “Nebeská kancelář”. Co tam se dělo, jaké otázky, dohady a divení, když Pán rozhodl o událostech v Jeruzalémě, Nazaretě a Betlémě. Zvěstování Alžbětě a jejímu muži Zachariášovi, poslušnost Marie přijmout společensky těžký úkol, obrovský údiv a nespokojenost mezi anděly i archanděly v kanceláři, když Pán rozhodl, že se Jeho Syn narodí jako člověk, jako malé dítě a co víc, nezabránil ani lidské panovačnosti a nezájmu, když betlémští nenašli pro Josefa a Marii místo a oni se museli usadit ve chlévě. Proč se všechno neděje se slávou a mocí, jak se na Boha sluší? Všechno však končí narozením malého dítěte, Božího syna, chválou a velebením nebeské kanceláře (v Písmu nebeských kůrů). Děti byly za své výkony odměněny perníkovými hvězdami se svíčkou (upekla s. Jana Nejmanová) a nějakými drobnými sladkostmi, věnovanými z cukrárny br. Marka Vecka. Všichni jsme pak společně setrvali ještě v přátelském rozhovoru a poslední účastníci shromáždění opouštěli sbor hodně po poledni.

A Boží nadílka tím pro sbor neskončila. Ve středu 22. 12. se “nám narodilo dítě”. Těsně před svátky se manželům Evě a Marku Veckovým narodil syn David. A tak důvod jásat, radovat se a zpívat mají nejen rodiče a jeho tři starší bratři, ale i celý sbor. “Pane, žehnej tomu maličkému, ale i celé rodině, provázej je svou mocí, ochranou a dej všem poznávat moc své lásky.”

Co dodat na závěr? V některých starších číslech časopisu Jednota bratrská jsem četl od některých sborů konstatování: “S pomocí Boží žijeme!” Ano, Boží pomoc potřebujeme. Je to On, který nás povolává a staví na místo, kde působíme. Bez jeho pomoci bychom nenašli sílu ke službě. To všechno je pravda. Ale žít musíme sami. My se musíme rozhodnout a povolání přijmout, věrně setrvat a nesmíme očekávat, že nám všechno spadne do klína. Sbor žije, když jednotlivé jeho údy jsou spjaty s kmenem, Ježíšem Kristem, a jediné z tohoto spojení jsou schopné nést ovoce. Ale i samotná větev na živém kmeni dokáže uschnout, ztratit cíl a smysl své existence. Na to chceme myslet, abychom byli dobrým stvořením k obrazu Božímu, dobrým svědectvím všem, kteří se s námi setkávají.

D. Vacovský

Zpětné protínání

Končí alianční modlitební týden. Letošní byl u nás v Jablonci skromnější než jiné roky, ale zamlouval se mi více. Zúčastněná společenství se přestala předvádět. Do uprázdněného prostoru se vloudilo nenápadné něco. Vonělo to po přátelství, spolupráci, porozumění.

Když se za aliančním týdnem ohlížím, přichází mi na mysl jedno srovnání. Je tomu už čtvrt století, co jsem pobíhal po poli v maskovací uniformě mezi jemnými přístroji. Intervaly mezi nervózním přebíháním těžkých bot vyplňovaly už jen různé povely velícího

podplukovníka. Cílem výcviku vojenské topografie bylo tzv. připojení stanoviště do topograficko-geodetické sítě. Jinými slovy, každé místo ve státě mělo u sebe dvě pětice čísel, souřadnice, které ho jednoznačně vymezovaly na mapách. Pokud se na takto vymezený bod postavil palebný prostředek, ze známých souřadnic cíle se pak daly spočítat prvky palby, neboli takové nastavení zbraně, aby granát či hlavice dopadly na cíl.

Jednou z metod určení souřadnic vlastního stanoviště bylo zpětné protínání. (Pro ty později narozené, GPS navigace tehdy ještě nebyla na světě). To se našly tři body dobře viditelné. Čím dál byly od vás, tím bylo určení souřadnic přesnější. Pak jste na ty body namířili busolu a zjistili směrníky - úhly oproti magnetickému severu. Úhly jste pak opravili o magnetickou deklinaci a poledníkovou konvergenci a zakreslili, jenomže o 180 stupňů větší, tedy obráceně do mapy tak, aby vedly od těch změřených bodů k vám. No a kde se ty tři přímky protnuly, tam bylo vaše stanoviště.

Kdo měl štěstí, našel kolem sebe tři kostely, což na Moravě nebyl až tak veliký problém. Kostel byl pro ateistickou armádu vůbec vděčný objekt, protože se nehýbe, je velký a viditelný, má štíhlou věž a je na každé mapě. Tedy učiněné štěstí pro vojenského topografa.

Když tak stojím spolu s Komenského poutníkem na poli tohoto světa, vrtá mi hlavou otázka. Otáží-li se třech kostelů, kde stojím a kým jsem, protnou se jejich odpovědi v jednom bodě? Nebo mi každý sdělí něco jiného, můj zmatek naroste v chaos a já budu stát sám a totálně ztracený? Co vlastně říkají kostelní věže? Domohu se na nich něčeho s busolou, třebaš její čocky byly zteřelé a nonius zrezivělý?

První lednový týden jsem šel do třech, ba čtyř kostelů a změřil směr. Jejich odpovědi se protnuly v jediném bodě a zaměřily bod, kde jsem stál. Medias res, uprostřed života stojíš, spíš ale ve dvou třetinách, možná na konci, na tom tak nezáleží. Stojíš, ale spíš bys padnul, jak jsi unavený. A pochroumaný uvnitř, je tam dost zášti a hořkosti na to, abys nedošel. Ale nejsi sám. Místo, kde stojíš, se nachází uprostřed společenství, které je na tom stejně a hledá pomoc na společné cestě za tím, který uzdraví, občerství a ukáže nový úsek cesty. S Ním a s nimi nikdy nebudeš sám.

Jiří Kouba

Za br. Martinovským

Bratr ing. Stanislav Martinovský zemřel 25. ledna 2005 po dlouhé a obtížné nemoci, která mu bránila žít tak, jak si přál a jak mu bylo vlastní - v ustavičné činnosti, s aktivním zájmem a spoluprací ve všech prostředích, v kterých se pohyboval - v rodině, ve sboru, v církvi, na pracovišti, v bydlišti... Ne, nebyly pro něho snadné poslední roky a jen velmi nesnadno jimi procházel. Uvědomoval si své omezené možnosti, přestože měl tolik plánů, uvědomoval si a nesnadno nesl, že nemůže pomoc poskytovat, ale naopak ji musí sám přijímat. A proto tím usilovněji hleděl na konec své pozemské pouti - a to s nadějí i vírou, že se před ním otevírá náruč milosrdného a laskavého nebeského Otce.

Na bratra Martinovského a jeho službu vděčně vzpomínáme. Někdy nám připadal

příliš sršatý a rezolutní, jindy to vyvažoval úsměvem a trpělivostí, ale vždycky byl ochoten pomáhat podle svých sil. A tak jsme se s ním setkávali ještě na synodech a konferencích Jednoty, účastnil se pravidelně a aktivně sborového života, je celá řada mladších lidí, kterým se bratr Martinovský věnoval a v rozhovorech a biblických programech jim pomáhal nacházet nejen cestu k Bohu, ale také po ní dále jít přes všelijaké složité křížovatký a bludné balvany.

Vlastně jsem nikdy nezjistil a nepochopil, proč se br. Martinovský nestal členem naší církve - ale přestávalo mě to zajímat, protože jsem prožil, jak mu bytostně jde o dobro našeho sboru i církve, jak je ochoten udělat pro ně to, co považoval za nejlepší. A v tom duchovním ohledu byla rozhodující jeho láska k našemu společnému Spasiteli. Před ním se bortí všechny naše lidské přehradý a rozdíly.

Bohumil Kejř

Z dopisu biskupa H. Schlimma

(Tímto příspěvkem se ještě vracíme nejen k loňskému synodu Kontinentální provincie, ale také k návštěvě jeho účastníků ve sborech našeho Distriktu - seniorátu)

„Chceme udělat všechno pro to, abychom vám pomohli nést vaše břemena, tak jako nesete vy naše“. Těmito slovy končí dopis br. biskupa Henninga Schlimma, ve kterém podává zprávu o návštěvě členů synodu Evropské kontinentální provincie, který se konal začátkem června 2004 v Nížkém.

Všichni účastníci synodu se rozdělili do skupin a v neděli 6. 6. přijeli do pěti našich českých sborů, kam se připojili i členové nejbližších sborů menších, aby společně s hosty prožili bratrské obecenství. Všude se začínalo společnými bohoslužbami a při společném stolování už začaly osobní rozhovory. Br. Schlimm o tom píše:

„Po společenství při stole jsme se znovu shromáždili k podrobnému vzájemnému informování, vše bylo pečlivě překládáno. Zprávy podávali kazatelé jednotlivých sborů i jiní jejich členové, jako návštěvníci jsme se mohli ptát, ale také k nám směřovaly jasné otázky i formulace, co bratři od nás očekávají. Vznikal tak pozoruhodný, hluboký rozhovor. Při písničkách a modlitbách jsme pak Pánu společně předkládali své díky i své těžkosti. Tímto způsobem jsme se mohli jako synod setkat osobně s našimi sestrami a bratřími v jejich prostředí. Za to vám všem děkujeme.

V pondělí dne 7. 6. se pak členové synodu při více zasedáních navzájem informovali o svých zkušenostech a všichni mohli slyšet obsažné projevy obou zástupců ČCE, synodního seniora J. Rumla a sen. kurátorky M. Čejkové i příspěvky obou členek synodu, ses. H. Jaluškové a D. Oupické. Dále promluvili i bratři z výboru našeho distriktu, br. Jiří Polma a J. Kouba, a také br. O. Halama.

Poté synod formuloval v dopise Unity Boardu své obavy i návrhy, se kterými velká většina vyslovila souhlas. V tomto dopise jsme poukázali na to, že od usnesení UB na podzim 2003, kterým bylo dílo Jednoty uznáno, jsme s vámi spojení oficiálně jako záštitná provincie. V této funkci jsme proto naléhavě žádali UB, aby uplatnil na českou provincii všechnen svůj vliv tak, aby byly odvráceny hrozící těžké škody od vašich sborů, o kterých jste nám vyprávěli a mnohé z toho jsme i ve vašem středu prožili. Toto se vztahuje na přístup k vašim vlastním sborovým prostorům, na právo používat budovy, na přístup ke sborovým knihovnám a úřednímu inventáři, jakož i na vaše finanční konta, ke kterým nemáte přístup.

Znovu jsme se pokusili toto bezpráví zřetelně pojmenovat a poukázat na to, jak trpíte následky oddělení od provincie. Aby se dosáhlo dorozumění v otázkách, které musí být naléhavě vyjasněny, musí existovat komunikace, kterou i vy hledáte. Toto ale velice ztěžuje fakt, že také komunikace mezi naší provincií a Úzkou radou je jimi vždycky znovu odmítána.

Jsme vděční za to, že můžeme sdílet s vámi utrpení i radost ve jménu našeho Pána Ježíše Krista, za to, co jsme při naší návštěvě u vás velmi intenzivně prožívali, a zachováme si tento zážitek jako klenot našeho společenství. Zároveň chceme udělat všechno, co jen můžeme, abychom vám pomohli společně nést vaše břemena, tak jako nesete i vy naše.“

(Překlad z něm. J. Halama sen.)

ekuména

První prosinec je Světový den AIDS

Jen v tomto jediném dni se vyskytne alespoň 14 000 nově nakažených. Více než 95% z nich bude v rozvojových zemích u 1 600 dětí mladších 15 let a přes polovinu dospělých mladších 25 let. Od posledního Světového dne AIDS přibude přes 5,3 milionů nově nakažených lidí. V minulém roce zemřely na HIV/AIDS přes 3 miliony lidí, z nich bylo více než půl milionu dětí. Ženy se nakazí v ranějším věku než muži, když k jejich prvnímu sexuálnímu styku dochází vždy náhodně s muži, kteří jsou o 5 až 15 let starší a vždy už nakažení.

Více než polovina členů Jednoty bratrské ve světě žije v jedné ze čtyř provincií v Tanzánii, zemi hluboce postižené epidemií HIV/AIDS, a tak je tam naše církve zvlášť tvrdě zasažena. Misijní práce přechází na hranicích Tanzánie do zemí, které mají také závažné problémy. Jednota organizuje jak výchovné konference pro kazatele a jejich manželky, tak obstarává pro své členy příslušnou literaturu. Vypracovává i programy pro péči o sirotky pro rodičích, zemřelých na AIDS. Pro nemocnici v Sikonge opatřuje Americká provincie léky, aby pomohla matkám ochránit dítě před nákazou. Opatřuje také lék, který se podává při porodu, aby byl ochráněn novorozenec. Lidem, kteří si nejsou jistí

svou nemocí, posílá Britská provincie každý měsíc testovací balíčky. Během tří měsíců, od září do listopadu 2003 bylo v Sikonge konzultováno na AIDS 1 364 lidí a otestováno 1 323. 123 případů bylo pozitivních.

Protože HIV/AIDS postihuje dospělé mladé lidi, stává se mnoho jejich dětí sirotky. Ti bývají často zanecháni v péči babiček. V celé Africe je mnoho církví, které zapojily do péče o pacienty AIDS starší ženy. Ty pečují i o jejich děti. UNICEF nedávno oznámila, že v roce 2010 bude v Africe 20 milionů sirotek po rodičích zemřelých na AIDS.

Samozřejmě HIV/AIDS není výlučně jen africký problém. Je celosvětový. Západní Evropa má přes 600 000 nakažených lidí, 50 000 z nich je ve Velké Británii. Východní Evropa a Střední Asie mají 1,2 a 1,8 milionu případů, uváděných často v souvislosti s používáním drogových injekcí, zatímco Jihovýchodní Asie má mezi 4 až 8 miliony nakažených lidí. Odhaduje se, že tyto oblasti mají zřejmě z celého světa nejrychleji rostoucí epidemie.

Říká se, že tento problém může být přemožen. Lékařské společnosti a vědci identifikovali mnoho nezbytných komponentů, které vedou k řešení. Světová zdravotnická organizace (WHO) založila globální fond na potírání AIDS, tuberkulózy (objevující se často u pacientů s AIDS) a malárie. Tato organizace v roce 2005 bude poskytovat globálně léky 3 milionům lidí. Mnoho z trvalých překážek úspěchu leží v nedostatečné politické vůli a společenské angažovanosti, nedostatku vize a účinného jednání (a snad i vysoké ceny léků, které požadují farmaceutické firmy). Lidé s AIDS, zvláště v rozvojových zemích, potřebují být slyšeni a povzbuzováni.

Tak se zastavte, ustaňte v práci a modlete se v tomto „Světovém dni AIDS“ za všechny jednotlivé osoby a společenství, které jsou postiženy touto strašnou nemocí, za všechny pacienty, kteří se na ni léčí, za všechny, kteří usilují podat přesvědčivé své poselství o tom, jak se lze bránit nákaze, za globální iniciativu, která může dopřát léčbu těm, kteří ji tak zoufale potřebují, aby se jejich život zlepšil.

*Dr. Claire Summers, Komise společenské odpovědnosti Světové rady církví
(z Moravian Messenger, listopad 2004 přel. M. Ulrichová)*

Pozn. red.: *I když dostáváme tuto informaci dlouho po 1. prosinci 2004 - a nemohli jsme ji uveřejnit aktuálně, můžeme se i v této době a kdykoliv jindy znova a znova zastavit, ustát v práci a modlit se...*

VERITAS zve

VERITAS, historická společnost pro aktualizaci odkazu české reformace, svolává svou valnou hromadu na sobotu 28. května 2005 v 9.30 hod. do sálu v zadním traktu kostela ČCE, který je v Praze na Smíchově, Na Doubkové č. 8.

Výroční schůzi zahájí moderátorka společnosti doc. Dr. Eva Melmuková přednáškou na téma: “Křesťanská Evropa, nebo křesťanství v Evropě?” Členstvo i hosté jsou srdečně zváni.

K místu konání se dostanete ze stanice metra B Anděl východem ve směru jízdy na Knížecí a jednu stanici autobusem č. 137.

Hrst postřehů ze Spojených států

Pasadena, kde od poloviny září 2003 pobývám, je příjemné, asi stotisícové město na úpatí pohoří San Gabriel. Český čtenář si Pasadenu patrně spojí s centrem pro výzkum vesmíru, odkud jsou řízena např. vozítka na Marsu. Pasadena je součástí megapole Los Angeles, soustavy měst propojených širokými dálnicemi (pět proudů v obou směrech). Samotná Pasadena však působí dojmem oázy i během veder. Roste zde totiž množství nejrozumnějších dřevin (včetně palm), které jsou, spolu s trávniky, v noci automaticky zavlažovány. Některé stromy rozkvétají už počátkem února. Zrána tu vane svěží vzduch a ptactvo radostně šveholí. I místní fauna je pro Evropana exotická. V noci ulicemi šmejdí skunci, vačice a kojoti. V zimě loví kojoti domácí psy a kočky. Občas je k vidění kolibřík a hejno zelených papoušků, kteří na sebe upozorňují pokřikem.

Místní obyvatelstvo je pestrobarevné. Snad nejvíce je hispánců. Ani nevím, zda je nazvat „menšinou“. Ulice poblíž mého bydliště je plná jejich a také arménských obchodů. Dvakrát se mi stalo, že prodavači neuměli anglicky. Další výraznou skupinu tvoří Korejci. Jednak místní, kteří mají i vlastní, korejsky hovořící sbory, jednak zahraniční studenti. Z asi padesáti nových zahraničních studentů na Fullerově teologickém semináři jsme byli jen dva Evropané, asi sedm Afričanů, ostatní Korejci. Také hlavní pastor mého sboru je Korejec, ale už druhé generace, takže je mu bližší angličtina. V práci pro změnu převažují Afričané a studenti z Barmy. Výsledkem této pestrosti populace je, že se nikdo nediví, když potká někoho, kdo vypadá jinak než on.

Muslimové

Setkávání etnik však přibere novou dimenzi, je-li ve hře i odlišnost náboženství. Můj soused pochází ze smíšeného manželství: matka křesťanka, Američanka; otec muslim z Iránu. Na otázku, kde se mu žije lépe, odpovídá, že v Iránu, kam se hodlá vrátit po studiích na Pasadena City College. Fullerův seminář reflektuje muslimsko-křesťanské vztahy nejméně ve dvou rovinách. Tou první je příprava misionářů na fakultě interkulturních studií, kde je hlavním profesorem islamistiky Woodberry. Woodberry tráví půl roku v Pákistánu a půl v Pasadeně. Krom přednášení na semináři bývá konzultován i armádou a firmami, které jsou v kontaktu s muslimským světem. Také zde hostovala prof. Adeney, kulturní antropoložka, která slaví značné úspěchy v navazování přátelských (a tím také účinně misijních) vztahů s muslimkami. Druhou rovinou jsou snahy prof. Stassena o vyškolení muslimských vedoucích v nenásilném řešení konfliktů. Získal pro tento účel grant od ministerstva spravedlnosti. Podmínkou však bylo, že rozhovory nebudou zaměřeny misijně, ale soustředí se na sociálně-etickou oblast.

Během Ramadánu seminář pořádal měsíc modliteb za muslimy. V té době byli pozváni zástupci muslimské komunity, aby pověděli, co jim leží na srdci. Obsah jejich příspěvku bych shrnul slovy: „Proč se o nás bezpečnost tolik zajímá? Kdyby nás jen

nechali na pokoji...“ Naříkali nad ztíženým přistěhovalectvím a novými zákony, údajně narušujícími soukromí. Například jim vadí, že si úřady mohou zjistit, jaké knihy si vypůjčují v knihovně... Ani způsob, jak užívali historické údaje, mě nepřesvědčil. Zdůrazňovali, že křesťanští duchovní vždy vytvářeli negativní obraz muslimů a jejich náboženství. Konkrétně zmiňovali Luthera. Opomněli ovšem dodat, že Luther mluvil ošklivě nejen o muslimech, ale prostě o každém, s kým nesouhlasil a co více: za jeho života se muslimové násilně drali do Evropy. Tedy celkem vzato, rétorika a polopravdy.

Slyšel jsem zde vícero příběhů s tématem křesťansko-muslimských střetávání jak od misionářů, tak od křesťanů z muslimských zemí. Jejich zkušenosti bývají spíše drsné: korejský misionář zmlácený v Indonésii; egyptský pravoslavný křesťan po letech šikanování emigroval do Spojených států; Mexičan rozdávající Nové zákony muslimům ve Španělsku: někteří je od něj přijali jen proto, aby mu je vzápětí hodili na hlavu a plivli mu do obličeje... Nechybí však ani povzbudivá svědectví: americký bankéř libanonského původu obrácený na víru působením Benny Hinna financuje Hinnovo televizní vysílání pro blízký východ a severní Afriku. Sehnal arabsky mluvící herce, kteří dabují kázání a také hrají některé evangelijní epizody. Tito herci, původně neteční ke křesťanství, jsou dojati k slzám a otevírají se poselství, které pomáhají šířit. Samotná Al Jazeera údajně odvysílala reportáž v přímém přenosu, kde dvě děti vysvětlovaly, jak přežily týdny po tragickém úmrtí svých rodičů: Nějaký hodný pán jim každý den přinášel jídlo. Když však upřesnily, že vypadal celkem normálně - až na to, že měl díry v rukách, redakce vstup náhle utála. Díky filmu „The Passion“ nyní mnozí muslimové vědí, kdo měl probodené ruce. Promítání Gibsonova snímku v muslimském prostředí lze považovat za větší zázrak, než Ježíšova zjevení. Korán totiž tvrdí, že Ježíš neumřel.

Hollywood

Gibsonův film se zdejšími křesťany jevil jako průlom ve více ohledech. Za úspěch bylo považováno už to, že film neobsahoval necudnosti a přesto jej toužily shlédnout miliony diváků a nebyl proto ani zdaleka finančně prodělečným. Dokazuje to, že se producenti nemusejí divákům podbízet, ale mohou se věnovat i náročnějším tématům. Tím se nabourává stereotyp Hollywoodu coby zdroje mravního úpadku exportovaného do celého světa.

Ve filmovém průmyslu pracuje i řada křesťanů. Někteří z nich tam pronikají s nadějí, že zasáhnou své kolegy evangeliem a ovlivní obsah pořadů. Kupříkladu Matthew Berry se cestou do Hollywoodu, kde se chtěl ucházet o práci, ztišil k modlitbě: „Šel jsem do modlitební zahrady Fullerova semináře, abych se Boha zeptal, zda mě chce učinit misionářem někde v Třetím světě nebo milionářem - producentem v LA. V modlitbě jsem Bohu slíbil, že bude-li mým úkolem to druhé, budu sponzorovat knihovnu Fullerova semináře.“ A to také již desátým rokem činí.

Mohlo by se zdát, že za vlhých letních nocí bude velkoměstský život v jižní Kalifornii pulsovat takřka bez zábran. Jak je tomu v centru LA nevím, ale samotná Pasadena je velmi umírněná. Také co se týče obrazových materiálů, dýchá zde křesťan mnohem čistší vzduch než v Čechách. Zákon totiž odkazuje pornografii do náležitých mezí a zákon je

svatý. V důsledku toho jsou časopisy onoho druhu v trafice umístěny na nejhořejším regále (kam nedosáhnou děti) a navíc jsou zakryté, takže je vidět pouze jejich název. Právě tak opalování „nahore bez“ je trestným činem. Ačkoli by nebylo správné dělat si iluze o soukromém životě mnohých, platí, že ti, kdo necudnosti nevyhledávají, jimi nejsou obtěžováni na každém kroku tak, jak to známe z některých evropských zemí. Město i pláž spíše působí dojmem, že zdejší lidé upřednostňují kulturu a zdravý životní styl před posedlostí.

Evangelíci

Během krátké dovolené jsem měl příležitost navštívit rodinu Filipi v Omaze (Nebraska). Tento výlet mi byl oknem, jímž jsem nahlédl do života amerických evangelíků českého původu. Česká minulost byla nejlépe patrna v Clarksonu, městečku vzdáleném od Omahy něco přes hodinu jízdy autem. V tamním presbyterním sboru se původně kázalo česky. Ještě dnes má polovina sboru česká příjmení. Na chodbě kostela mají obrazy Husa a Žižky. Rev. Underwood mi nabídl místo vikáře. V době mé návštěvy se městečko připravovalo na český festival písní, krojů a jídla. Večer jsme poseděli v české hospodě v Omaze. Mají tam dobrou svíčkovou.

Nedělní dopoledne jsem strávil v presbyterním sboru West Hills v Omaze. Je to velké centrum, které vedle bohoslužebného života poskytuje také hlídání dětí přes týden a pořádá misijně-humanitární výjezdy jak do indiánských rezervací, tak do střední Ameriky. Sál je prostorný, jednoduše avšak hřejivě zařízený. Po straně podia stojí americká vlajka. Písně zpívají klasické i nové za doprovodu nevтіravé hudební skupiny. Farářka kázala mírným, vlídým způsobem. Pozvolna přitom procházela po podiu i mezi lavicemi. Mikrofonek měla přišpendlený na civilních šatech. Při sbírce lavicemi kolovaly mísy, do nichž padaly bankovky a šeky - „desátky a oběti“, jak říkají. V závěru bohoslužeb byli účastníci povzbuzeni, aby vyslovili své žádosti o konkrétní modlitby. Někteří toho využili - za nemocné, za příbuzného odveleného do Iráku apod.

Sbory v Clarksonu a West Hills jsou konzervativní. To znamená, že feministky, homosexuálové a jiní jsou sice vítáni - ale toliko ke slyšení Slova a přímluvným modlitbám, ne k prosazování svých zájmů. Také prezident Fullerova semináře, Richard Mouw, je konzervativní evangelík. Má za to, že by bylo chybou z presbyterní církve unáhleně vystoupit a ponechat ji napospas liberálnímu proudu. Fullerův seminář vydal prohlášení o některých zásadních věroučných a etických tématech, které podepisují všichni vyučující a zaměstnanci ve vedoucích pozicích. V prohlášení se mimo jiné uvádí že „předmanželské, mimomanželské a homosexuální formy explicitního sexuálního jednání jsou v rozporu s učením Písma“. Studentům se však nebrání vyjádřit odchýlné mínění, cítí-li tu potřebu. Episkopální církev již spor ohledně homosexuality rozdělil. Její tradiční větev nyní spadá pod anglikánskou církev. Rychlejší polarizace v episkopálním prostředí je pochopitelná. Je-li biskup vnímán jako strážce tradice, jeho souhlas s něčím, co v tradici nikdy nemělo místo, je do nebe volající.

Pavel Hejzlar

Psi a lidé

Nedávno jsem se snažila pozdě v noci odtáhnout ze silnice u benzinové pumpy opilce. Marně. Vzpouzel se ve své mrtvé váze. Hlídal ho pes, a tak u vědomí, že opilce hlídá Pán Bůh zvlášť pečlivě, jsem odešla s nepořízenou. Ráno jsem oba živé a zdravé viděla, kde jinde než v hospodě u piva. Ten pes mě zaujal. Seděl věrně a tiše u nohou svého pána, odrbaný, vyhublý, vyhladovělý, a přesto s psovsky oddanýma očima. Moc dobrého se svým pánečkem jistě neužil, ale pořád mu věrně sloužil. A mně bylo pojednou smutno z té psí oddanosti. Vlastně spíš z naší lidské nevěrnosti, malověrnosti a zrady. Psí láska a věrnost trvá navzdory všemu, všechno unese, nikdy nepadá...

Kéž bychom se stejnou psí oddaností, věrností a láskou sedávali my lidé u nohou svého Pána. Už jenom proto, že od něho se nám dostává darů a péče naprosto nezaslouženě. O radosti a pomoci nemluvě. Jistě, každý obraz pokulhává. Přesto jsem ráda, že mám psa, který mi svou neuvěřitelnou věrností, přichylností a láskou neustále připomíná mé vlastní nevěry Bohu... A to mám víc než potřebuji a mám se lépe než zasluhuji.

Jana Šilerová

O slunci a lidech

Naše okna jsou obrácena k západu. Rád pozoruji západy slunce. Někdy jsou provázené nádhernými závěsy červánků. Chci se však zmínit o dvou zvláštních dnech, totiž o zimním slunovratu a rovnodennosti. Za jasné oblohy sleduji, jak slunce vždycky zapadne přesně na místě, které jsem si před lety zapamatoval. 21. prosince je to nad prostředkem světlého domu, vzdáleného od našeho balkonu asi pět set metrů. O rovnodennosti zmizí nad rohem domu, vyčnívajícího nad stromy parku. A tak si uvědomuji přesný řád, podle kterého se řídí slunce, země a hvězdy. V Beethovenově písni jsou slova:

Kdo dávno nesčetná souhvězdí třímá, / kdo kázal slunci pláti tmou?

Hle, stoupá, září a v náruč nás jímá, / když létne dráhou vítěznou.

„Dvě věci mne naplňují údivem“, napsal Immanuel Kant, „hvězdné nebe nade mnou a mravní zákon ve mně.“ Jak by bylo krásné, kdyby ten mravní zákon fungoval tak přesně jako v říši hvězd! Ale on je v nás lidech porušen asi tak, jako rozladěný hudební nástroj. K rozladěnému pianu je třeba pozvat ladiče. Co však s rozladěným mravním zákonem? Způsob, jak jej uvádět do pořádku, je uveden v bibli. Proto se jejím oběma dílům říká Starý zákon a Nový zákon. Víme o desateru přikázání a nadto známe dvojediné přikázání, vyslovené Ježíšem: „Miluj Boha celým srdcem a svého bližního jako sebe. V tom spočívá zákon i proroci.“ Svatý Augustin napsal: „Když opravdu miluješ, je dobré, cokoli děláš.“ Zákon byl psán proto, že v lidech je porušen mravní řád. Angelus Silesius to zbásnil moc hezky: *Věz, Boží proroci jen pro zlé zákon psali.*

Ti dobří vůbec by ho nepotřebovali.

Avšak kde jsou ti tak dokonale dobří?!

připravil Miroslav Matouš

Jan Jafet a jeho spis o původu Jednoty

O mladých letech bratra Jana Jafeta mnoho nevíme. Narodil se někdy kolem roku 1550 a vzdělání získal na bratrské škole v Mladé Boleslavi. V roce 1568 se stal učedníkem a o čtyři léta později jáhnem. Na slavkovské synodě v roce 1576 byl ordinován na kněze. O jeho prvním působišti nám není nic známo. Od roku 1581 byl správcem sboru na slavatovském panství v Čestíně u Uhlířských Janovic a vedle toho vychovatelem syna bratrského pána Adama Slavaty z Chlumu. Byl jím později nechvalně známý Vilém Slavata, který v roce 1597 k nelibosti svého otce i Jednoty konvertoval ke katolictví a stal se horlivým zastáncem tvrdého postupu vůči českým protestantům. Jan Jafet byl jedním z mála bratrských kněží, kterým bylo dopřáno zakusit radosti i strasti stavu manželského, ba i přivést na svět potomky. Víme o tom, že v roce 1589 proběhly v jeho rodině křtiny. V letech 1592-1596 působil jako duchovní správce v Krchlebích u Čáslavi. Posledním místem, svěřeným Jafetovi ke správě, se staly v roce 1599 Horažďovice. Bratři si zde zřídili v opuštěném minoritském klášteře sbor. Zde Jafet zůstal až do své smrti v roce 1614 a byl tu pohřben v bývalém klášterním kostele. Když byl po bělohorských událostech klášter navrácen minoritům, neušly, podobně jako na několika jiných místech, ostatky bratrských duchovních - a mezi nimi i bratra Jafeta - pozornosti staronových majitelů. Na podnět kvardiána Severina Dudecia byly exhumovány, roztlučeny na prach a potupně spáleny. Stalo se to již v roce 1621.

Bratr Jafet zastával významné místo v čele Jednoty. V roce 1598 byl společně s Bartolomějem Němčanským zvolen do úzké rady. Po vydání Rudolfova majestátu se stal členem komise, která měla za úkol sepsání společných řádů pro sjednocení nekatolických vyznání a aktivně se jejích jednání účastnil. Jan Jafet byl také literárně činný a to především jako historik. K zájmu o dějiny Jednoty jej přivedli nejspíše pozdější bratrský biskup Jan Lanecius a Bartoloměj Němčanský. Svůj první historický spis „Hlas strážného“ dokončil v roce 1599 a jde o velmi významné dílo, vysoce oceňované novodobými badateli. Pojednává o vzniku Jednoty, o příčinách jejího rozchodu s církví podjednou a podobojí, o zřízení vlastního kněžského řádu i o pozdějším pronásledování. Jeho důležitost a vysoké hodnocení spočívá v tom, že Jafet krátkými poznámkami na okrajích rukopisu důsledně informuje o svých pramelech. Navíc k nim na rozdíl od většiny předešlých bratrských dějepisců přistupuje, jak se na dobrého historika sluší, poměrně kriticky.

Dílo, které nás v souvislosti s Janem Jafetem nyní nejvíce zajímá, nese název „Historie o původu Jednoty bratrské a oddělení se jejím od církve zavedené a přitom o vyzdvížení v ní a zřízení služebníků církve a provedení řádného kněžství a biskupství v též Jednotě, i odvedení proti tomu dějících se rozličných hanění a nářků“. Podnětem k jeho sepsání se staly dlouholeté literární útoky učeného jezuity Václava Šturma. Patřil k nejnebezpečnějším protivníkům Jednoty, neboť své argumenty důkladně promýšlel a navíc výborně znal valnou většinu tehdy rozšířených bratrských spisů. Jeho poznámkám a citacím vděčíme v několika případech za jediné zmínky o některých nedochovaných dílech, vzestlých z prostředí Jednoty.

Jednou z často používaných Šturmových tezí byla i ta, že bratři nemají řádně svěcených kněží a že původ jejího kněžstva je vůbec pochybný. Starší Jednoty dlouho zvažovali přiměřenou odpověď, totiž sepsání obrany, prostřednictvím které by stejně pádnými důkazy obhájili vlastní kněžství. Volba nakonec padla na Jana Jafeta. Pozornosti starších totiž nešel jeho dopis Janu Laneciovi z roku 1606, v němž Jafet stručně líčí počátky Jednoty a jejích služebníků. Na výzvu bratrských starších tedy Jafet sepsal a krátce před svou smrtí dokončil „Historii o původu Jednoty bratrské“.

Spis je oficiální úřední odpověď Jednoty na arcibiskupem Loheliem nově vydaný výtah protibratrského traktátu Václava Šturma z roku 1580. Kněží a starší Jednoty jej opatřili úvodem ke čtenáři, z čehož lze soudit, že byl určen do tisku. Z tohoto záměru ovšem sešlo, patrně i proto, aby na sebe Jednota neupoutala ještě více pozornost svých nepřátel. Spis je rozdělen na tři části. První vykládá o domácím původu Jednoty, druhý, který je předmětem našeho zájmu, pojednává o jejím založení zřízením vlastního kněžstva a třetí dokazuje řádný původ bratrského kněžství a biskupství. O významu spisu svědčí i to, že se později stal jedním z podkladů pro Komenského „Historii o těžkých protivenstvích“. Jafetovo úsilí tedy nakonec nevyšlo naprázdno. Rukopis „Historie o původu Jednoty“ je uložen v archivu Jednoty bratrské v Herrnhutu a kdysi byl majetkem Karla st. ze Žerotína.

Jiří Just

Poznámka: Více informací o Janu Jafetovi a jeho literárním díle nalezne čtenář v knize Kamila Krofty: O bratrském dějepisectví, Praha 1946, s. 146-156.

Jan Jafet

Historie o původu Jednoty bratrské

**a oddělení se jejím od církve zavedené
a přitom o vyzdvižení v ní a zřízení služebníků církve
a provedení řádného kněžství a biskupství v též jednotě,
i odvedení proti tomu dějících se rozličných hanění a nářků.
Sepsaná jakž na velikou žádost mnohých pobožných lidí,
tak i z jiných hodných příčin a nyní vůbec vnově vydaná.**

Druhý díl psání tohoto.

Až potud oznámen jest krátce a sumovně pořádek historií českých o náboženství a obnovení jeho ve vší české zemi až do začátku jednoty naší, ano i nětco díl. Chtěl-li by kdo šíře o tom věděti, můž historiky české čísti. Náš úmysl není jich sem presovati, nuž což činíme, činíme proto, aby ukázána byla, jak přenesnadně a pracně k tomu dokonalému a celému obnovení náboženství pravého v zemi české a potom i v jednotě naší bratrské přišlo, jak sobě bůh k tomu cesty strojil a jak mnoho času i práce i krve lidské na to naloženo bylo, za těch asi 60 neb 70 let, totiž od léta 1400 až do léta 1470, aneb okolo času toho, v kterémž se teprvé dokonalé oddělení od církve římské stalo. Nebo prvé cokoli toho bylo, bylo toliko s částky nějaké a dalo se na větším díle mocí válečnou a násilně; ale tuto již cele v pokoji a trpělivosti, jakož pak podnes to dílo boží trvá více než půldruhého sta let, nebo my začátek jednoty naší strany přisluhování služebného obnoveného, kterýž byl z částky toliko a ještě nedokonalý klademe okolo léta 1450. Dokonalý pak a ten, kterýž byl již i s vyzdvižením služebníkův okolo léta 1467.

A to tehdáž, když již všecky ty divné nesnáze a války i rozličné roztržky a sekty byly pominuly a sami toliko papeženci a kališní s nimi kompaktáty spojení v Čechách zůstávali, nebo i ti Táborští, kteříž kompaktátům odpírali, již byli sešli a pominuli, bůh sobě jednotu naší a lid její jako proutek z pařezu Husova po zalití mnohou krví lidu českého v nepatrnosti, mdlobě a trpělivosti vyvésti ráčil, kterouž hned od počátku nepřátelé zlomiti, podtíti a zkaziti usilovali a podnes usilují. Ale bůh sám mocí, moudrostí a silou svou ji zdržuje a zachovává a bude zdržovati a chovati do vůle své svaté. Táboři zajisté dosti mocní a silní, ti jsou dávno pryč se všechněmi z sebe pošlými, Čechové pak samými jalovými kompaktáty poněkud se drželi a na čemž Hus a Jeroným zemřeli, to již nyní v Čechách v naší jednotě nejvíce se stkví a v jiných některých okolních krajinách z milosti boží labuť se po husi ozývá [míněno luterství] a touže než ona zpívá.

A toť jsou vše předkové naši v duchu viděli a nač to všecko přijde, o tom za času svého předpovídali. A mistra Jana Rokycana snažně napomínali, aby nějaké plnější a dokonalejší obnovení nežli podlé kompaktát učinil a celého učení Husova, odděl se ve všem od papeženců, zůstával a hájil, jakož tak i nyní v říši mnozí učinili beze všech kompaktát papežských, davše jim pokoj o všecko, nehledavše od nich ničeho a žádné pomoci jako i předkové naši.

Ale Rokycan, chtěje oboje zachovati, nětco nového míti a starého neopouštět, i ztratil oboje, nebo nezastával celého učení Husova, než samého toliko kalicha, jiných pak věcí, víry i ceremonií papežských hájil všech a ostříhal. Ješto Hus, ano i Jeroným ne pro sám kalich zemřeli (nebo se nechte, aby oni kdy pod obojí sloužili, aniž z toho na koncilium Konstanském viněni byli, a proto odsouzeni), ale proto, že se k artikulům Viklefovým přiznali a potomci jich také pro tu víru bojovali. Tak na druhou stranu o římskou víru a ceremonie s Táborý a s původními bratřími Rokycan s svými tovaryši i s králem Jiřím, tak s papeženci o sám kalich podle kompaktát se nesnadníce, války vedli, takže již potom ne husitů, ale kališných jméno obdrželi, avšak předce husitové slouti chtěli a jiné pro věrnější a celejší následování Husa pikharty nazývali.

A protož po takovém přístupu sobě učiněném a oznámení o věcech obecních až do času k naším věcem dosahujících, již předložíme o věcech obzvláštních jednoty naší, a to na tento způsob:

(1) Nejprvé oznámíme o oddělení se předků našich tehdejších od tehdejšího lidu a náboženství jejich. (2) Druhé o vyzdvižení služebníků a kněží v jednotě naší. (3) Třetí o protivenstvích, těžkostech, hanění a nárcích, tehdáž i nyní na jednotu příšlých, nětco doložíme. A při tom takové nářky od sebe odvedeme, a že křiví, nespravedliví a falešní byli a jsou ukážeme.

O prvním artikuli, o oddělení se předků našich od lidu tehdejšího a jejich náboženství.

O tom pak našem od jiných v náboženství se oddělení a v jednotu svatou shromáždění nětco napsati chtějíce, učiníme to tímto způsobem i pořádkem. Nejprvé:

1. Kdo a jací byli ti, kteříž původ a začátek jednoty naší v služebném a obnoveném přísluhování vyzdvihli a založili?
2. Kdy a kterého času to učinili?
3. Jakým způsobem?
4. Proč a pro které příčiny?

O první věci.

Kdo a jací byli, kteří původ a začátek jednoty naší v služebném a obnoveném přisluhování založili?

Mluvit pak o tom lidé neosvícení a nepovědomí hloupě a potupně i nepravdivě, že jednota naše jest začata i vyzdvížena od lidí prostých a hloupých, kteříž se oddělili od lidí učených, říkájce: Zběhlo se (prý) kolikosi sedláků a řemeslníků a zarazili sobě nové náboženství. Aneb že v jednotě leckdos káže a svátostmi slouží, švec, tkadlec etc. léjk [laik] neučený, nemaje k tomu žádného práva ani ouřadu sobě zřízeně daného, jakž nemálo takových řečí našplíchal i pan Vojtěch z Pernštejna v knize své léta 1557 proti jednotě vydané i jiní. Až i Šturm [jezuíta Václav Šturm, 1582] dosti nevázně a nedůvodně psáti směl. Ale my na odpor tomu o těch lidech a osobách, kdo byli, vědouce i jména jich poznamenaná mnohých majíce, pověditi a oznámiti pravdivě můžeme na obě straně i kdo a jací nebyli i kdo a jací byli, a to podlé těchto rozdílů:

1. Nebyli žádní cizozemci odněkud odjinud z daleka přišlí a neznámí, Vlaši, Francouzové, Pikardové, Indiáni, Peršané (leč někdo málo přimíšený z okolních blízkých národů a krajin, Polák, Němec neb Rakušan) ale byli praví přirození Čechové a Moravané, tu doma zrodilí a vychovaní a známí, jednoho jazyka českého, takže nemohli v žádné podezření býti vzati.

2. Nebyli žádní bludaři, sektáři, kacíři, židé, pohané, ale byli praví křesťané, víry obecné křesťanské pod obojí způsobou tělo a krev pána Krista přijímající, jakž to tehdáž bylo v Čechách obecné i od papeže skrze kompaktáta dovolené i od Čechů na koncilium Bazilejském dovedené. Ani nebyli s strany Tábořské a jakéhokoli těch časů titule: divišovských, vilémovských etc., i ovšem nějakých pikhartských, ale byli z strany mistrovské pilní a skuteční učedníci předně Kristovi a jeho mistrovství v slovu pravdy předloženého, k němuž a jeho poslušensví bůh hlasem s nebe všecku církev zavázal, řka: "Toho poslouvejte!" A podlé lidského způsobu, poněvadž lidé i na to ukazovali, aby lid šetřil těch vůdců, kteříž učili a život vedli, tak jakž příklad na apoštolích viděli. I tito v tom co dobrého bylo při Husovi jeho následovali, ano i radou Rokycanovou dokud se neproměnil a nepřevrátil, nepohrdali.

3. Nebyli nějací hříšníci bezbožní, zlořádci, opilci, smilníci, poddaní světští, nekající ani šantročníci nějací, ale byli lidé pobožní dobrého svědomí, spravedliví, božího slova milovní, pilní, lásku k bohu i k bližnímu mající a praví boží ctitelé, jakož jím to svědectví i sám Rokycan tehdáž dával, že ti právě mají slouti bratři a sestry, poněvadž jsou skuteční činitelé vůle otce nebeského.

4. Nebyli toliko sami prostí a prostého řádu lidé, ovšem nějakí nemoudří a nerozumní, ale byli i z lidu městského i z stavů povýšených páni a rytíři, lidé moudří a rozšafní, klerici, kněží, mistři, bakaláři, lidé v učení školním a ovšem božím osvícení, rozličného stavu a povolání.

5. Nebyla toliko sama jedna některá osoba, aby po sobě potáhla jiné, aby potom po něm jméno měli, jako byl František, Dominicus etc, ale byl jich nemalý počet, takže mohli i zbory i synody své v drahném počtu mívati a rady v potřebných věcech jedni druhým dodávati a s mnoho býti mohli. Avšak všickní jednoho ducha a srdce byli, takže od té společnosti mohli a mohou v pravdě slouti jednota bratrská a to zákona a evangelium Kristova (a ne nějakého z lidí povstaleho a zvoleného řeholníka) poněvadž se toho chopili a žádného lidského učení nevyzdvíhli, o čemž i sám M. Jan Hus říkával i psal, že zákon boží sám jest dostatečný k zpravování církve rytěřující bez přimíšení lidských ustanovení.

O druhé věci.

Kdy se stalo oddělení?

Strany pak času, kdy se to oddělení stalo, znáti to jest velmi potřebné, neb ne všecko a ne vždycky pojednou, ale nětco a někdy činiti sluší. Nepřátelé naši také často nám novotu našeho náboženství odrhají [opakují], tak jako někdy starým Čechům po mistru Janovi Husovi posměchy činili, že mají starší boty a kožichy než jejich víra. Ač na tom málo záleží, nebo ne všechny věci pro starost jsou dobré a nové ne všechny pro novotu zlé, ale častokráte bývá naopak.

Čas tedy tohoto našeho od jiných se oddělení potřebí jest znáti, nebo kdo toho nezná, jaký tehdáž čas byl, mohl by nám to k nějaké všetečnosti přičísti, aneb, že toho nebylo potřebí činiti, říci. Jakož pak i někteří kněží předešlých časů zjevně mluvit, psáti a z toho nás obviňovati směli, že předkové naši i my s nimi bez potřeby od odporných stran tehdejších jsme se oddělili, nesoudíce toho, že i oni to též, což při nás haní, ač mnohem posléze s svým Luterem učinili. Kdož tedy ten čas, jaký byl, pozná, nebude se tomu, že se to oddělení stalo, diviti, ale uhlédá a místo tomu dá, že se to státi muselo, a že jinak beze škody spasení věčného býti nemohlo. Ukážeme pak ten čas.

1. S strany počtu let od narození Kristova léta 1450 začátek toho se stal. Nebo ti dobří lidé a původové toho díla božího vidouc, v čem se papež s svými podává, nic neplné, ale prázdní se legáti z Říma navrátili, a že svých biskupů potvrzení míti nemohou, tudy hned od výš jmenovaných let na to myslili a spolu jedni s druhými o to rozmlouvali, aby se lépe opatřili, neb se již vidělo, že z toho, aby jim biskup byl posvěcen, a aby

se pravda rozmáhala a bludové aby od strany Rokycanovy zavržení býti měly, nic nebude. Avšak prodlévali a předce se kněží drželi. Až potom léta 1454 tu se teprv již Rokycana a kněží i služeb jejich do konce spustili a jim pokoj dali, sami se tu i jinde shromažďovali. A ti kněží, kteří mezi nimi byli, jim kázávali. Kdež pak jich míti nemohli, sami sobě Písma svatá po domích i jinde čítali a po kněžích pobožných se ptali a k nim se vinuli i jich rádi poslouchali.

2. S strany osob, kteréž tehdáž nětco spravovaly, v duchovních i světských věcech u přednosti, totiž za gubernátorství v Čechách Jiřího z Poděbrad a za kralování mladého krále Ladislava, syna Albrechtova, též za císaře Fridricha, papeže pak (jakž se tehdáž často měnili) Mikuláše V a Kalixta III při počátku, v Čechách pak za arcibiskupství voleného mistra Jana z Rokycan.

3. Z strany způsobu těch časů. Byl čas z jedné strany hrozného zavedení, hříchů, bludů rozmnožení, lásky ustydnutí, takže téměř každý mohl viděti, že jest potřeba obnovení v církvi. A ač již bylo se stalo v Čechách nějaké obnovení těmi válkami, avšak těmi kompaktáty téměř všecko to bylo zase odvoláno a ku papežskému způsobu přistoupeno, anobrž ke všechněm ceremoniím jejich i k víře navraceno. A také bylo patrně viděti, že se i ta kompaktáta ve všem s obou stran ruší a jim se dosti nečiní, než větší škoda, a tak že to obnovení do konce na nich přichází.

4. S strany příčin, kteréž toho času byly, od boha i od lidí, přátel i nepřátel dány. Bůh v srdce jejich bázeň vlíval i napomínal, aby se oddělili od toho národu převráceného, aby z jeho ran nepili, že hříchové jich přišli až k nebi. Ta i jiná písma sobě připomínali. Lidé toho také na ten čas byli u příčině a zvláště Rokycan, kterýž o tom mnoho i na kázáních mluvíval, že kdo chce spasen býti, musí se od takových oddělit, jinak že nelze než zahynouti. Nepřátelé tolikéž svými jedněch druhých haněním a spasení odsuzováními veliké k tomu na ten čas příčiny dávali a aby u obojích bylo pochybeno a raději k starému způsobu křesťanskému přistoupeno, a zvláště pak, když tehdáž v Čechách žádných biskupův neměli, a aniž jaká naděje byla, aby je míti mohli a všecko zření k Římu obráceno. A potom ještě i to jim bylo zapovědino. A s tím se vším ještě naposledy za kacíře potupeni byli. I čeho se jedinou tam bylo držeti?

Nu, posudiž toho pro boha každý, jací to tehdáž časové byli, a co tehdáž lidem pobožným a o své spasení pečlivým činiti slušelo? Musel by člověk právě hovado býti, o své spasení, o svou duši nic se nestarati a všecko buď jak buď oblo [v celku] přijímati, všecko přehlídati, jakž sic mnozí tak činí. Srozumíš-li kdo tomu, co jest to nemíti pobožných věr-

ných pastýřů duší, nemíti, kde se důvěřiti svého spasení, nýbrž viděti věcí dobrých s zlými, pravdy a bludy smíšení a světla božího hrozné zatemnění, nebudeš jistě za zlé míti předkům našim, že se od obojí strany tak zpletené oddělili. Ale díš, že mělo tak i muselo býti.

O třetí věci.

Jakým způsobem to oddělení se stalo?

Již zatím o způsobu toho oddělení sluší oznámiti. A ten muž trůj ukázán býti, jmenovitě, co se jest dalo: 1. Před tím oddělením. 2. Při něm. 3. Po tom oddělení, ještě před vyzdvižením služebníků.

1. Co jsou činili bratří a ty původní osoby před svým od jiných se oddělením, jsúc od boha k tomu nastrojováni a vybírání, aby se skrze ně pravé a dokonalé obnovení v těchto krajinách v jednotě naší církve svaté stalo, k němuž již od boha poněkud skrze předešlé předky byla cesta nastrojená.

A to: Jedno skrze ty kněží, kteříž zavedení církve oznámili a jako kohouti před svítáním mnohé ze sna probudili, jako skrze mistra Jana Milíče, mistra Matěje Pařížského. Druhé skrze ty, kteříž Babylon bořili a kazili a zsutiny rumovali i grunty nového Jeruzaléma zakládali, jako mistra Jana Husa a mistra Jeronýma a jiné pomocníky, a potom skrze Čechy, Žižku, Táborny, kteříž se té lité zvěři bránili a ji z Čech vyplenili, jichž bůh ráčil k tomu užiti, a když v tom vůli jeho posloužili, odpočinutí jim dáti ráčil, avšak z nich stavitelův obnoveného chrámu míti nechtěl, tak jako někdy nechtěl, aby David král chrám jemu stavěl, protože mnoho krve lidské vylil, ale aby toliko potřeb k tomu nastrojil, místo připravil, nepřátely vyplnil a pokoj způsobil, a potom teprv v pokoji aby jej moudrý Šalamoun syn jeho stavěl.

V nové pak církvi Kristus skrze své pokojné a sprostné lidi, svaté apoštoly a potom jejich pomocníky v trpělivosti mnohé bez krve z jiných vylévání své pak krve na to nasazování dílo své dělati ráčil. Tak tuto při obnovení v našich krajinách vzbuzoval sobě, které chtěl, aby na ty grunty od předků založené stavěli, k čemuž oni ještě před svým oddělením nespíchali, ale k tomu teprva po dlouhých časích až je právě, jakž se říká, nouze dohnala přistoupiti. A k tomu takto se strojili.

Poznámka k úpravě textu: *Naší snahou je předložit text pokud možno v původní podobě, zachovat jeho osobitý charakter, přitom však dbát o srozumitelnost. Některé neobvyklé výrazy proto vysvětlujeme v hranatých závorkách, výjimečně upravujeme některý nesrozumitelný tvar nebo písařskou chybu. Naše vydání je tedy čtenářské, nikoli vědecké.*